

Evaluatie van het plaatsingssysteem

De centrale loting en matching van de
Amsterdamse Kernprocedure 2018

In opdracht van:

Vereniging OSVO

Project:

2017.038

Publicatienummer:

2017.038-1815

Datum:

Utrecht, 3 juli 2018

Auteurs:

Leonique Korlaar
Leonie Hermanussen
Tessa Groot Beumer

Inhoudsopgave

1	Introductie	5
1.1	Achtergrond: de overstap van het PO naar het VO	5
1.2	Tevredenheidsonderzoek: doelstelling en aanpak	6
1.3	Leeswijzer	7
2	Procedure loting en matching 2018	9
2.1	Opzet centrale loting en matching 2018	9
2.2	Uitkomsten centrale loting en matching 2018	13
3	Resultaten tevredenheidsonderzoek	15
3.1	Voorlichting over de centrale loting en matching	15
3.2	Oriëntatie op aanbod van scholen	17
3.3	Opstellen voorkeurlijst	22
3.4	Aanmelding & centrale loting en matching	28
3.5	Afrondingsfase	30
3.6	Behandelfase	30
3.7	Heroverwegingsfase	32
3.8	Reservelijsten	33
3.9	Tevredenheid met de plaatsing	34
3.10	Oordeel vraagloketten	36
3.11	Oordeel van ouders ten opzichte van voorgaande jaren	37
4	Conclusies en aanbevelingen	39
4.1	Conclusies	39
4.2	Aanbevelingen	42
Bijlage 1.	Respons enquête	44
Bijlage 2.	Additionele uitsplitsingen	47
Bijlage 3.	Interviewrespondenten	51

1 Introductie

In opdracht van de vereniging van schoolbesturen in het Amsterdamse Voortgezet Onderwijs (OSVO) onderzocht Dialogic de tevredenheid van betrokkenen met de Amsterdamse centrale loting en matching, een onderdeel van de Amsterdamse Kernprocedure 2018. In de Kernprocedure staan afspraken genoteerd tussen het primair onderwijs en het voortgezet onderwijs in samenspraak met de gemeente Amsterdam over de overstap van primair onderwijs naar voortgezet onderwijs. In dit hoofdstuk schetsen we kort de achtergrond van deze evaluatie (paragraaf 1.1), alsook het doel van het onderzoek en de onderzoeksaanpak (paragraaf 1.2). Tot slot bevat dit hoofdstuk een korte leeswijzer (paragraaf 1.3).

1.1 Achtergrond: de overstap van het PO naar het VO

De Amsterdamse schoolbesturen van het primair onderwijs (BBO) en het voortgezet onderwijs (OSVO) maken elk jaar afspraken over de procedure van de overstap van primair onderwijs (PO) naar voortgezet onderwijs (VO), deze worden vastgelegd in de Kernprocedure. De gezamenlijke schoolbesturen hebben deze Kernprocedure afgesteld met de gemeente Amsterdam. In de Kernprocedure staan onder andere deze afspraken beschreven.¹

De Kernprocedure omvat vier doelstellingen:

1. Zo goed mogelijke advisering van de basisschool.
2. Kwalitatief hoogwaardige behandeling van de aanmelding door de VO-school.
3. Transparante procedure van schoolkeuze, aanmelding en plaatsing.
4. Verzameling van gegevens rondom de schoolkeuze.

Dit jaar namen **7.420** leerlingen deel aan de lotingsprocedure. Er waren **10.075** plaatsen op **64** VO-scholen beschikbaar², ten aanzien van het aantal deelnemers aan de procedure waren er dit jaar relatief meer plaatsen beschikbaar dan in 2017. Ondanks dat er meer plaatsen zijn dan leerlingen, zien we dat de vraag van leerlingen niet evenredig verspreid is over het aanbod. Met andere woorden; er is een mismatch tussen vraag en aanbod. Deze mismatch tussen vraag en aanbod bestaat al jaren, met als gevolg overaanmeldingen op diverse VO-scholen.³

Om tegemoet te komen aan onvrede die hiermee gepaard ging, is sinds 2015 een systeem van centrale loting en matching van kracht om leerlingen te plaatsen. Het systeem van loting en matching is niet zozeer een oplossing voor de mismatch in schoolvoorkeur (dat is vooral een kwestie van vraag en aanbod), maar een methode om tot plaatsing te komen.

¹ Kernprocedure Overstap PO-VO Amsterdam 2018. Zie: www.verenigingosvo.nl

² OSVO (5 april 2018). Centrale loting en matching voor plaatsing van basisschoolleerlingen in het voortgezet onderwijs uitgevoerd. Zie: www.verenigingosvo.nl

³ De cijfermatige analyse van de centrale loting en matching geeft meer inzicht in deze mismatch en verschijnt apart van dit tevredenheidsonderzoek.

Centrale loting en matching

In 2015 werd gestart met de centrale loting en matching volgens de DA-MTB systematiek. Sinds 2016 wordt het systeem DA-STB gebruikt. Hieronder lichten we de verschillende systemen kort toe⁴.

Tot 2014 werd er in Amsterdam het **Boston-systeem** gehanteerd. In het Boston-systeem melden leerlingen zich in de eerste ronde aan voor één VO-school. Wanneer VO-scholen meer aanmeldingen krijgen dan dat er plek is, worden leerlingen uitgeloot. Vervolgens moeten leerlingen die in de eerste ronde zijn uitgeloot op zoek naar een VO-school die nog plek heeft. Zij melden zich opnieuw aan. Indien er wederom te weinig plaatsen zijn, wordt er opnieuw geloot. Dit gaat zo door totdat iedereen geplaatst is.

In 2015 werd overgestapt op een andere systematiek: het **deferred acceptance** systeem met **één lotnummer per VO-school** (DA-MTB). Een belangrijke overweging om over te stappen op dit systeem was de wens om het strategisch kiezen uit te bannen. In dit systeem moesten leerlingen een voorkeurslijst van VO-scholen opgeven en kregen zij een *afzonderlijk lotnummer per VO-school* op deze lijst. Op deze manier wordt geprobeerd om zo veel mogelijk leerlingen hoog op de voorkeurslijst te plaatsen. In dit systeem bleek de verdeling van leerlingen over VO-scholen echter niet efficiënt. Dat wil zeggen: leerlingen zouden door te ruilen van VO-school beiden op een VO-school terecht kunnen komen die hoger op hun voorkeurslijst staat. Dit zorgde voor grote onvrede onder ouders.

In 2016 werd daarom overgestapt op het **deferred acceptance** systeem met **één lotnummer voor alle scholen** (DA-STB). Bij dit systeem krijgt elke leerling één lotnummer dat voor de loting op alle VO-scholen hetzelfde is. Op volgorde van het lotnummer wordt eerst nagegaan of de VO-school die als eerste voorkeur is aangedragen nog plaats heeft. Wanneer deze VO-school geen plaats heeft, wordt er gekeken naar de tweede voorkeur, enzovoort. Wanneer de betreffende leerling geplaatst is, gaat het systeem door met het volgende lotnummer totdat elke leerling een VO-school toegewezen heeft gekregen. Het uitgangspunt van dit systeem is dat meer leerlingen op hun eerste voorkeur worden geplaatst (het opgeven van de echte voorkeuren loont) en de allocatie van leerlingen stabiel is (de kans dat een leerling op een school terecht komt die hij lager waardeert dan school A waar hij voorrang heeft, terwijl er leerlingen zonder voorrang op school A zijn geplaatst is klein). Het nadeel van DA-STB t.o.v. DA-MTB is dat het systeem wel weliswaar tot een efficiëntere allocatie leidt (meer leerlingen op een eerste voorkeur), maar ook meer leerlingen een plaatsingsaanbod op een school laag op hun voorkeurslijst wordt gedaan.

Na de evaluatie van het plaatsingssysteem 2016, is in de OSVO-ledenvergadering op 14 september 2016 besloten om het plaatsingssysteem (DA-STB) de komende drie jaar te hanteren (de overstap in 2017, 2018 en 2019), onder de voorwaarde dat elk jaar mogelijkheden tot optimalisatie onderzocht worden en deze waar nodig te implementeren. Dit jaar is dus voor de derde keer het deferred acceptance systeem met één lotnummer voor alle scholen gehanteerd (zie de tekstbox hierboven). Ten aanzien van de procedure in 2017 is een aantal wijzigingen doorgevoerd, dat we in het volgende hoofdstuk nader toelichten.

1.2 Tevredenheidsonderzoek: doelstelling en aanpak

In navolging van voorgaande jaren (2016 en 2017) is er ook dit jaar door Dialogic een tevredenheidsmeting uitgevoerd onder ouders, leerlingen en betrokkenen uit het PO en het VO. Bij dit tevredenheidsonderzoek ligt de nadruk op de uitvoering van de procedure en de

⁴ Voor een meer gedetailleerde beschrijving verwijzen wij naar het rapport: Gautier, P., Haan, M. de, Klaauw, B. van der & Oosterbeek, H (2014). Schoolkeuze Voortgezet onderwijs in Amsterdam: Verslag van een Simulatiestudie'. Zie <http://www.verenigingosvo.nl/wp-content/uploads/2014/04/RapportSimulaties.pdf>

tevredenheid van betrokkenen met het plaatsingssysteem. De centrale onderzoeksvraag kan als volgt worden geformuleerd:

In welke mate zijn de partijen die betrokken zijn bij de centrale loting en matching tevreden met het systeem (en de uitkomsten ervan) en welke mogelijke verbeterpunten ten aanzien van het systeem kunnen worden aangedragen?

Het tevredenheidsonderzoek is uitgevoerd onder vier doelgroepen:

1. Ouders
2. Leerlingen
3. Betrokkenen PO- en VO-scholen
4. Overige organisaties, zoals OCO en Stichting VSA

Aanpak van het onderzoek

Er is ten eerste gebruik gemaakt van een online enquête onder leerlingen uit groep acht en hun ouders/verzorgers (hierna: ouders). Bijlage 1 geeft een overzicht van de respons incl. enkele achtergrondgegevens van de steekproef en totale populatie deelnemers aan de loting en matching.

Dit jaar heeft er geen aparte bevraging plaatsgevonden van het PO en VO, maar heeft het OSVO zelf een bevraging georganiseerd m.b.t. de ervaringen met het nieuw Elektronisch Loket Kernprocedure (ELK). Daarbij hebben wij enkele vragen mee laten lopen over de loting en matching. Bijlage 1 geeft een overzicht van de respons.

Tot slot hebben er diepte-interviews plaatsgevonden met enkele ouders, leerlingen en vertegenwoordigers vanuit het PO en VO alsook overige organisaties. Zie bijlage 3 voor een overzicht van de interviewrespondenten.

1.3 Leeswijzer

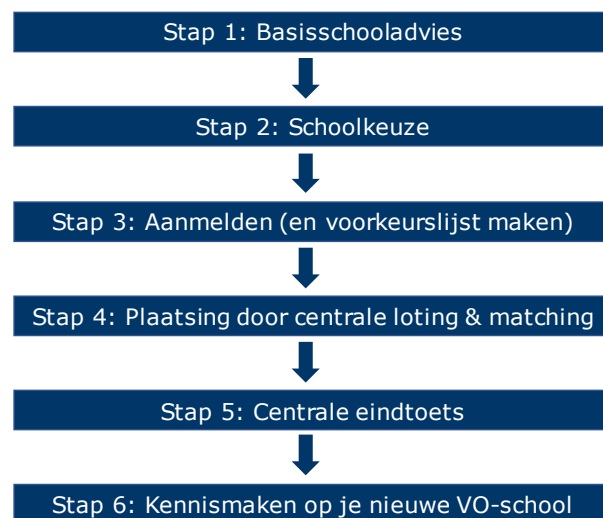
In het volgende hoofdstuk staan we nader stil bij de manier waarop in 2018 het plaatsingssysteem is vormgegeven. Vervolgens bespreken we in hoofdstuk 3 de belangrijkste resultaten ten aanzien van het tevredenheidsonderzoek. De resultaten worden per onderwerp getoond en waar zinvol uitgesplitst naar de mening van ouders, leerlingen en PO- en VO-scholen. Het hoofdstuk is gebaseerd op zowel de resultaten uit de online enquête alsook de aanvullende interviews. Tot slot vatten we in hoofdstuk 4 de belangrijkste resultaten kort samen en presenteren we enkele aanbevelingen.

2 Procedure loting en matching 2018

Zoals in het vorige hoofdstuk beschreven, werd in het schooljaar 2018 gebruik gemaakt van het DA-STB systeem. Rond dit plaatsingssysteem kunnen een aantal stappen worden onderscheiden. Deze stappen bespreken we in paragraaf 2.1. Vervolgens presenteren we paragraaf 2.2 enkele kerncijfers m.b.t. het plaatsingsaanbod dit jaar.

2.1 Opzet centrale loting en matching 2018

Onderstaande figuur geeft een schematisch overzicht van de verschillende stappen binnen de centrale loting en matching.

Figuur 1. Procedure centrale loting en matching 2018. Bron: voschoolkeuze020.nl

Ten opzichte van vorig jaar is een aantal wijzigingen doorgevoerd. De belangrijkste wijzigingen vinden allen plaats in stap 4:

- **Instelling van een plaatsingsgarantie.** Nieuw is de *plaatsingsgarantie* van de Amsterdamse VO-scholen als een leerling een minimum aan voorkeuren indient.
 - Vmbo-b, vmbo-b/k, vmbo-k met of zonder lwoo: minimaal **4 VO-scholen** op de voorkeurslijst.
 - Vmbo-t met of zonder lwoo en vmbo-t/havo: minimaal **6 VO-scholen** op de voorkeurslijst.
 - Havo, havo/vwo en vwo: minimaal **12 VO-scholen** op de voorkeurslijst.

De VO-scholen in Amsterdam zorgen er dan voor dat al deze leerlingen van een school van hun voorkeurslijst een plaatsingsaanbod ontvangen. Als een VO-school ook een profielklas op de keuzelijst heeft opgenomen en een leerling zowel de school als de profielklas van dezelfde school op de voorkeurslijst noteert, dan telt dat als één school op de lijst. Dan zal de voorkeurslijst van deze leerling langer moeten worden om de plaatsingsgarantie te kunnen krijgen. Als er een te korte lijst aangeleverd wordt, bestaat het risico dat de leerling geen plaatsingsaanbod kan ontvangen uit de centrale loting en matching. Dit laatste was dit jaar het geval voor zes leerlingen.

- **Aanpassing van opbouw van de reservelijsten.** Alle leerlingen die omwille van de capaciteit geen plaatsingsaanbod van een school konden ontvangen, staan op een reservelijst. Deze kende voorheen een opbouw op basis van lotnummer: hoe gunstiger het lotnummer, hoe hoger de positie van de leerling op de reservelijst. In de nieuwe opbouw speelt niet alleen het lotnummer, maar ook de voorkeurslijst van de leerling een rol. Hoe hoger de positie van de school op de voorkeurslijst, hoe hoger de positie van de leerling op de reservelijst. De onderlinge rangschikking van leerlingen met eenzelfde voorkeurspositie wordt vervolgens bepaald op basis van het lotnummer, waarbij wederom geldt dat een gunstiger lotnummer een hogere positie met zich meebrengt.
- **Aanwezigheid van extra getuigen** bij de uitvoering van de centrale loting en matching. Tijdens de proefmatching en officiële matching was dit jaar een afvaardiging van oudergeledingen en de gemeente aanwezig⁵.

Hieronder lichten we de stappen kort toe.

Stap 1: Basisschooladvies

Aan het begin van het kalenderjaar ontvangen de leerlingen uit groep 8 een basisschooladvies.⁶ Dit advies wordt door de PO-school ingevoerd in het sinds dit jaar operationele Elektronisch Loket Kernprocedure (kortweg ELK). ELK is de nieuwe beveiligde webapplicatie die het logistieke proces van de Kernprocedure voor alle scholen ondersteunt. ELK vervangt de twee systemen die de afgelopen jaren zijn gebruikt (ELKK en MEPS). De grootste verandering is het gebruik van OSO (overstap service onderwijs) om de leerlinggegevens veilig en snel van het Leerling Administratie Systeem (LAS) van de basisschool, via ELK, naar het LAS van de VO-school over te dragen. Zowel het PO, het VO en de samenwerkingsverbanden werken in ELK als het gaat om de overstap van PO naar VO.

OSVO heeft zelf een vragenlijst uitgestuurd naar scholen om dit nieuwe systeem te evalueren. In dit rapport zullen wij daarom hier niet apart over rapporteren.

Stap 2: Schoolkeuze

Op basis van het basisschooladvies kunnen ouders en leerlingen zich oriënteren op bijpassende VO-scholen, bijvoorbeeld door het doornemen van de Amsterdamse Keuzegids en andere informatiekanalen en het bezoeken van open dagen. Om de open dagen (open ochtend, middag, avond, lesjesmiddag enz.) enigszins te ontlasten heeft het OSVO de VO-scholen in 2018 geadviseerd om in de periode april-juni een bijeenkomst speciaal voor de leerlingen van groep 7 te organiseren.

Stap 3: Opstellen voorkeurslijst en aanmelden

Opstellen voorkeurslijst

Na de oriëntatiefase stellen de leerlingen uit groep 8 een voorkeurslijst op, waarin zij VO-scholen en *profielklassen* van VO-scholen⁷ kunnen plaatsen op volgorde van hun voorkeur.

⁵ Ook een vertegenwoordiger vanuit het basisonderwijs was uitgenodigd, maar was niet aanwezig.

⁶ Dit jaar was dat in Amsterdam uiterlijk op 2 februari 2018.

⁷ VO-scholen hebben de mogelijkheid *profielklassen* te aan te bieden, zoals een sport, kunst-, of muziekklas of tweetalig onderwijs. Deze worden over het algemeen niet meegenomen in de centrale loting en matching en staan dus niet op de keuzelijsten van VO-scholen. Als het voor een VO-school van belang is, kunnen zij maximaal één profielklas per basisschooladvies opnemen op de keuzelijst. Om

Sommige leerlingen kunnen daarnaast gebruik maken van *voorrangsregels*. De meest gebruikte voorrangsregel is die op basis van onderwijsmethode (bijvoorbeeld Montessori, Dalton of vrije school). De voorrangsregels voor broertjes en/of zusjes van zittende leerlingen en voor kinderen van personeelsleden worden vanaf 2016 afgebouwd⁸. Leerlingen die recht hebben op voorrang kunnen hier enkel gebruik van maken door de VO-school of profielklas van een VO-school waar ze voorrang op hebben op de eerste plek van hun voorkeurslijst te plaatsen.⁹

Aanmelden VO-school eerste voorkeur

De voorkeurslijst wordt ingevuld op een aanmeldformulier dat uniek is per leerling. De basisschool controleert of het aanmeldformulier dat uit ELK per leerling kan worden gehaald correct is. De basisschool print het aanmeldformulier voor elke leerling uit. Ouders en leerling vullen de voorkeurslijst op het aanmeldformulier in. Nadat leerlingen hun voorkeurslijst hebben vastgesteld, wordt deze gezamenlijk ondertekend door de ouders en de basisschool. Vervolgens moeten de ouders en leerlingen zich aanmelden bij een VO-school. Dit is altijd de VO-school van de eerste voorkeur. Op de VO-school wordt gecontroleerd of de voorkeurslijst in overeenstemming is met het basisschooladvies (eventueel inclusief het aanvullend advies lwoo). De VO-school voert vervolgens de voorkeurslijst in ELK, waar PO-scholen en VO-scholen toegang hebben tot voor hen bedoelde pagina's. Ouders controleren en ondertekenen de ingevoerde gegevens tijdens de aanmelding.

Ook leerlingen die buiten de gemeente Amsterdam woonachtig zijn en naar een VO-school in Amsterdam willen, mogen meedoen aan de centrale loting en matching. Naar eigen inschatting van OSVO zijn dit jaarlijks grofweg 400 leerlingen.

Stap 4: Plaatsingsaanbod door centrale loting en matching

De uitkomst van de centrale loting en matching wordt centraal bekend gemaakt via het ouderportaal.¹⁰ Ouders krijgen unieke versleutelde URL's toegestuurd waarmee ze toegang kregen tot het persoonlijke ouderportaal. Op die manier kunnen alle leerlingen tegelijkertijd zien van welke VO-school ze een plaatsingsaanbod kregen alsook het lotnummer en eventueel de posities op de reservelijst bekijken. PO-scholen kunnen eveneens vanaf dat moment de uitkomst van de centrale loting en matching in ELK vinden.

Op de reservelijst staan alle leerlingen die, omwille van de capaciteit, geen plaatsingsaanbod konden ontvangen. Vorig jaar werden alle leerlingen die niet van een VO-school van hun voorkeur een aanbod konden ontvangen, op volgorde van hetzelfde lotnummer op de reservelijst geplaatst van die VO-school of de profielklas van die VO-school. In 2018 worden de reservelijsten zodanig opgebouwd dat bovenaan allereerst de leerlingen staan die deze school als *eerste voorkeur* hadden opgegeven op hun voorkeurslijst. Zijn er meer leerlingen op de reservelijst waarvan deze school de eerst voorkeur was, worden de leerlingen op volgorde van lotnummer gesorteerd. Daarna volgen leerlingen op de reservelijst waarvoor de

toegelaten te worden tot een profielklas kunnen VO-scholen intakegesprekken voeren; dit verschilt per VO-school. Leerlingen mogen pas na de loting uitgenodigd worden voor een intakegesprek.

⁸ De voorrangsregels voor broertjes en/of zusjes van zittende leerlingen en voor kinderen van personeelsleden worden afgebouwd. Enkele VO-scholen hebben deze gefaseerde afschaffing in 2010 al ingezet, de overige VO-scholen zijn in 2016 gevolgd.

⁹ De leerlingen met voorrang worden in het algoritme op volgorde van lotnummer als eerst geplaatst op de VO-school van hun eerste voorkeur. Het kan voorkomen dat er onder voorrangsléerlingen alsnog moet worden geloot.

¹⁰ Dit jaar werd de uitkomst van de centrale loting en matching bekend gemaakt op 5 april om 15.30 uur.

school de tweede voorkeur op hun voorkeurslijst was, eveneens gesorteerd op lotnummer enzovoorts.

Het kan voorkomen dat leerlingen geen plaatsingsaanbod gedaan kon worden in de centrale loting en matching. PO-scholen hebben dan als taak om deze leerlingen (en hun ouders) te voorzien van een nieuw aanmeldformulier en een overzicht van scholen die nog plek hebben. Vervolgens krijgen de leerlingen zonder plaatsingsaanbod de gelegenheid om zich aan te melden op de nieuwe VO-school van eerste voorkeur met hun voorkeurslijst van VO-scholen die nog plek hebben.¹¹

Een klacht of bezwaar over het (niet) plaatsen van een leerling wordt door de ouders ingediend bij de school van eerste voorkeur. Een klacht of bezwaar wordt afgehandeld door het betreffende schoolbestuur, waarbij er door OSVO secretariael-juridische ondersteuning kan worden verzorgd. Dit jaar zijn er met betrekking tot de loting en matching 26 klachten/bezwaarschriften ingediend die betrekking hadden op individuele cases. Daarnaast is een groep van ouders van 13 leerlingen in gesprek met OSVO over dit onderwerp.

Stap 5: Centrale eindtoets

Na afname van de centrale eindtoets die in april plaats vindt, kunnen er heroverwegingen plaatsvinden. Heroverweging vindt uitsluitend plaats wanneer het resultaat op de eindtoets hoger uitvalt dan verwacht. Als de uitslag van de centrale eindtoets hoger uitvalt dan het eerder door de PO-school gegeven advies, is de PO-school verplicht dit advies te heroverwegen en eventueel bij te stellen.

Met een bijgesteld basisschooladvies is het soms mogelijk dat leerlingen onderwijs van een hoger niveau gaan volgen op dezelfde school waar ze geplaatst zijn of – als die school geen plek meer heeft of het niveau niet aanbiedt – nog voor een andere VO-school kiezen. Soms kiezen ouders en leerlingen ervoor een bijgesteld advies niet op te volgen (bijvoorbeeld omdat ze niet naar een andere VO-school willen of kunnen).

Wanneer er plekken vrijkomen op een VO-school hebben leerlingen die op de reservelijst staan voorrang ten opzichte van leerlingen die op basis van heroverweging op een andere VO-school geplaatst willen worden.

¹¹ Dit jaar was dat mogelijk tot 10 april. Op 12 april konden de ouders wederom in het ouderportaal zien op welke VO-school de leerling alsnog geplaatst is.

2.2 Uitkomsten centrale loting en matching 2018

De centrale loting en matching heeft dit jaar plaatsgevonden met 7.420 leerlingen waarvoor in totaal 10.075 plaatsen op 64 scholen beschikbaar waren. Binnen deze groep leerlingen kwam 79% in aanmerking voor de plaatsingsgarantie; 21% van de leerlingen voldeed niet aan de eisen (zie Tabel 1).¹²

Tabel 1. Lengte voorkeurslijsten naar vereiste lengte (n=7.420)

Vereiste lengte voorkeurslijst	Te korte lijst	Voldoende lange lijst	Gemiddeld aantal scholen op lijst
Vier scholen	19% (278 leerlingen)	81%	3,8
Zes scholen	23% (384 leerlingen)	77%	5,5
Twaalf scholen	20% (873 leerlingen)	80%	10,9
Totaal	21%	79%	6,7

Tabel 2 laat zien hoeveel scholen er in het geval van een te korte lijst waren opgenomen. Een relatief grote groep kinderen blijkt slechts één school in te vullen: 44% van de kinderen die vier scholen moesten invullen, 32% van de kinderen die zes scholen moesten invullen en 20% van de kinderen die 12 scholen moesten invullen. Toch zijn er ook relatief veel kinderen die een paar scholen op de lijst zetten en in sommige gevallen slechts één school te weinig invullen: 37% van de leerlingen die vier scholen moesten invullen, 25% van de leerlingen die zes scholen moesten invullen en 22% van de leerlingen die 12 scholen moesten invullen.

Tabel 2. Aantal scholen dat leerlingen te weinig op de voorkeurslijst heeft ingevuld, als percentage van het totaal aantal leerlingen met een te korte lijst per vereiste lijstlengte

Vereiste lengte voorkeurslijst	Aantal scholen ingevuld										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Vier scholen	44%	19%	37%								
Zes scholen	32%	11%	15%	18%	25%						
Twaalf scholen	20%	3%	4%	4%	8%	9%	7%	6%	6%	12%	22%

¹² OSVO (5 april 2018). Centrale loting en matching voor plaatsing van basisschoolleerlingen in het voortgezet onderwijs uitgevoerd. Zie: www.verenigingosvo.nl

Plaatsingsuitkomsten

De uitkomst van de centrale loting en matching is dit jaar als volgt:

Tabel 3. Plaatsingsaanbod leerlingen naar voorkeur.

Voorkeur	Aantal leerlingen	Deel van deelnemers centrale loting en matching
Eerste	6462	87,08%
Tweede	535	7,21%
Derde	199	2,68%
Vierde	101	1,36%
Vijfde	51	0,69%
Zesde	22	0,30%
Zevende	21	0,28%
Achtste	8	0,11%
Negende	3	0,04%
Tiende	7	0,09%
Elfde	4	0,05%
Twaalfde	1	0,01%
Ongeplaatst	6	0,08%

6.462 leerlingen (87,09%) hebben een plaatsingsaanbod gekregen van de school van eerste voorkeur. Zes leerlingen (0,08%) kon geen plaatsingsaanbod gedaan worden op een VO-school van voorkeur. Deze groep leerlingen kwam niet in aanmerking voor een plaatsingsgarantie (net als de 21% andere leerlingen die een te korte lijst hadden gemaakt) maar voor deze zes kon geen plaatsingsaanbod worden gedaan voor een school op de voorkeurslijst. Dit kwam door het (hoge) lotnummer in combinatie met de korte voorkeurslijst. Deze zes leerlingen en andere leerlingen die niet tevreden zijn met het plaatsingsaanbod, konden binnen vijf werkdagen een nieuwe keuze maken uit de scholen die dan nog plek hadden. Als deze leerlingen met een nieuwe voorkeurslijst zich uiterlijk dinsdag 10 april opnieuw hadden aangemeld, kregen zij op donderdag 12 april te horen van welke VO-school zij een plaatsingsaanbod ontvingen.

3 Resultaten tevredenheidsonderzoek

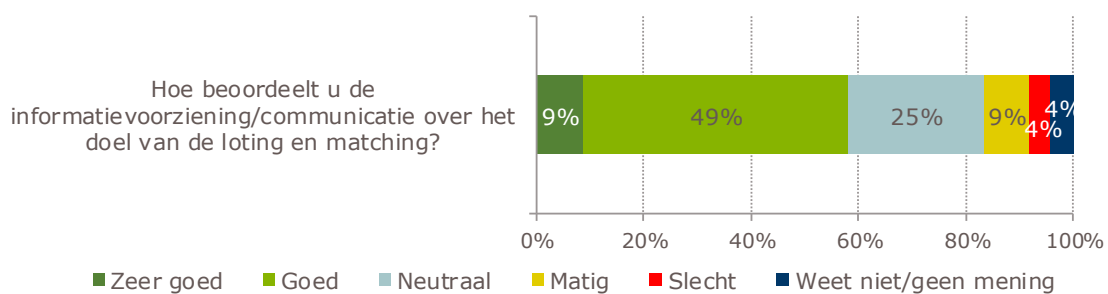
In dit hoofdstuk staan we stil bij de resultaten op de bevraging van leerlingen, ouders en scholen (PO en VO) over de centrale loting en matching. Hierbij zijn zowel de resultaten van de online enquête als de interviews meegenomen. De resultaten zijn geclusterd rondom de verschillende stappen in het plaatsingssysteem: de oriëntatiefase, het opstellen van de voorkeurslijst en aanmelden en het plaatsingsaanbod. Naast de informatie in dit hoofdstuk geeft Bijlage 2 een aantal additionele uitsplitsingen van gegevens uit de vragenlijst.

3.1 Voorlichting over de centrale loting en matching

In deze paragraaf staan we stil bij de informatievoorziening over de centrale loting en matching. Is het doel en de opzet van de loting en matching voor alle betrokkenen duidelijk?

3.1.1 Oordeel van ouders over informatievoorziening

Een groot deel van de ouders vindt de informatievoorziening over het *doel* van de centrale loting en matching goed (49%) tot zeer goed (9%). Daarnaast vindt 9% van de ouders de informatievoorziening over het doel van de loting en matching matig en 4% vindt dit slecht (zie Figuur 2).

Figuur 2. Oordeel ouders communicatie doel loting en matching (n=2.463)

Ondanks dat de informatievoorziening over het algemeen goed wordt gevonden, zijn er enkele verbeterpunten/aandachtspunten:

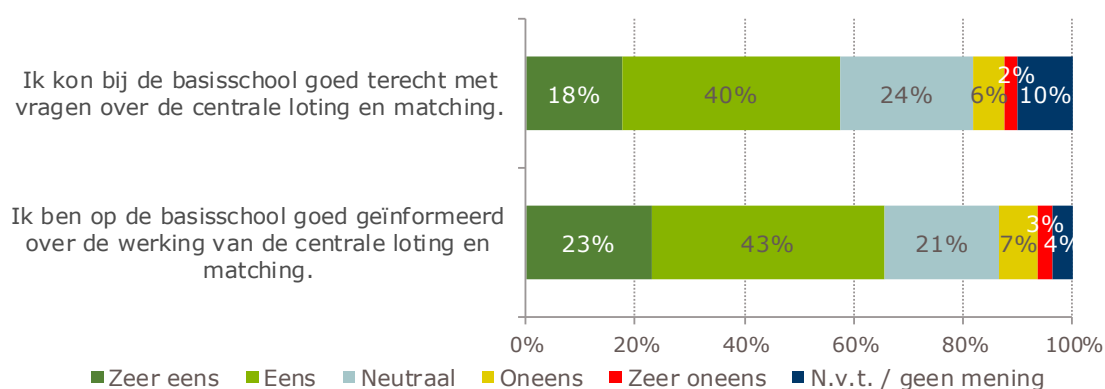
- Voor sommige ouders blijft het 'waarom' van de centrale loting en matching moeilijk te begrijpen. Op basis van de open toelichting in de online vragenlijst en ook de interviews met enkele ouders, blijkt het soms moeilijk te begrijpen dat er ook geloot moet worden op scholen waar er geen sprake is van een tekort aan plekken. Blijvend communiceren over het *doel* van de centrale loting en matching is dus van belang.
- Naast vragen over het doel van de centrale loting en matching heeft een deel van de ouders dat de online vragenlijst invulde ook vragen over de opzet en het verloop van de centrale loting en matching, bijvoorbeeld over het opstellen van de voorkeurslijst, het gebruik van de hardheidsclausule, de toewijzing van lotnummers, de loting zelf etc. Bij een aantal ouders blijft het beeld bestaan dat dit niet eerlijk verloopt. Dit blijkt uit de open toelichting in de online vragenlijst. Er is bij deze ouders behoefte aan meer inzicht in het feitelijk verloop van de procedure. Het gaat dan, naast eerdergenoemde punten, ook om meer inzicht in de plaatsingskansen (hoeveel kinderen werden de afgelopen jaren op een eerste voorkeur geplaatst?) en ook

per school (hoeveel leerlingen kunnen scholen plaatsen dit jaar en hoeveel aanmeldingen ontvingen zij de afgelopen jaren?).

- In algemene zin wordt door de respondenten uit zowel de enquête als ook de interviews gepleit voor eenvoudige en heldere uitleg over de centrale loting en matching (incl. het waarom). Het gebruik van visualisaties kan hierbij helpen. Voor ouders die de Nederlandse taal niet machtig zijn, is het gebruik van visualisaties waardevol. Richting kinderen kunnen volgens de ouders plaatjes en bijvoorbeeld filmpjes (à la nieuwsitems in het Jeugdjournaal) helpen om beter uit te leggen hoe de centrale loting en matching werkt. Uit de enquête blijkt dat 45% van de kinderen aangeeft te begrijpen hoe de loting en matching werkt, 43% dit een beetje begrijpt en 11% dit niet begrijpt.
- De meningen van ouders lopen uiteen over wat nu de juiste toon zou zijn in communicatie over de loting. Enerzijds geven ouders in de open toelichting van de vragenlijst aan behoefte te hebben aan een iets meer ontspannen houding van scholen (en daarmee ook de ouders en de kinderen) en een meer positieve toon in de voorlichting. Anderzijds geeft een deel van de ouders aan juist behoefte te hebben aan een minder positieve beeldvorming; gezien de gunstige lotingsuitslagen is de uitslag voor de groep leerlingen die een aanbod ontvangt op een school lager op de voorkeurslijst juist extra pijnlijk. Al met al lijkt het van belang om een neutrale toon van communicatie te bewaken (meenemen van zowel positieve als negatieve ervaringen) en deze zo veel mogelijk feitelijk in te steken.

Informatieverstrekking door basisschool

De basisschool speelt een belangrijke rol in de voorlichting van ouders over de centrale loting en matching. 67% van de ondervraagde ouders geeft aan goed geïnformeerd te zijn over de centrale loting en matching en 58% geeft aan ook goed terecht te kunnen bij de basisschool voor eventuele vragen. Ongeveer een kwart van de ondervraagde ouders staat hier neutraal tegenover en ongeveer 10% geeft aan niet goed geïnformeerd te zijn en ook goed terecht te kunnen bij de basisschool (zie Figuur 3).

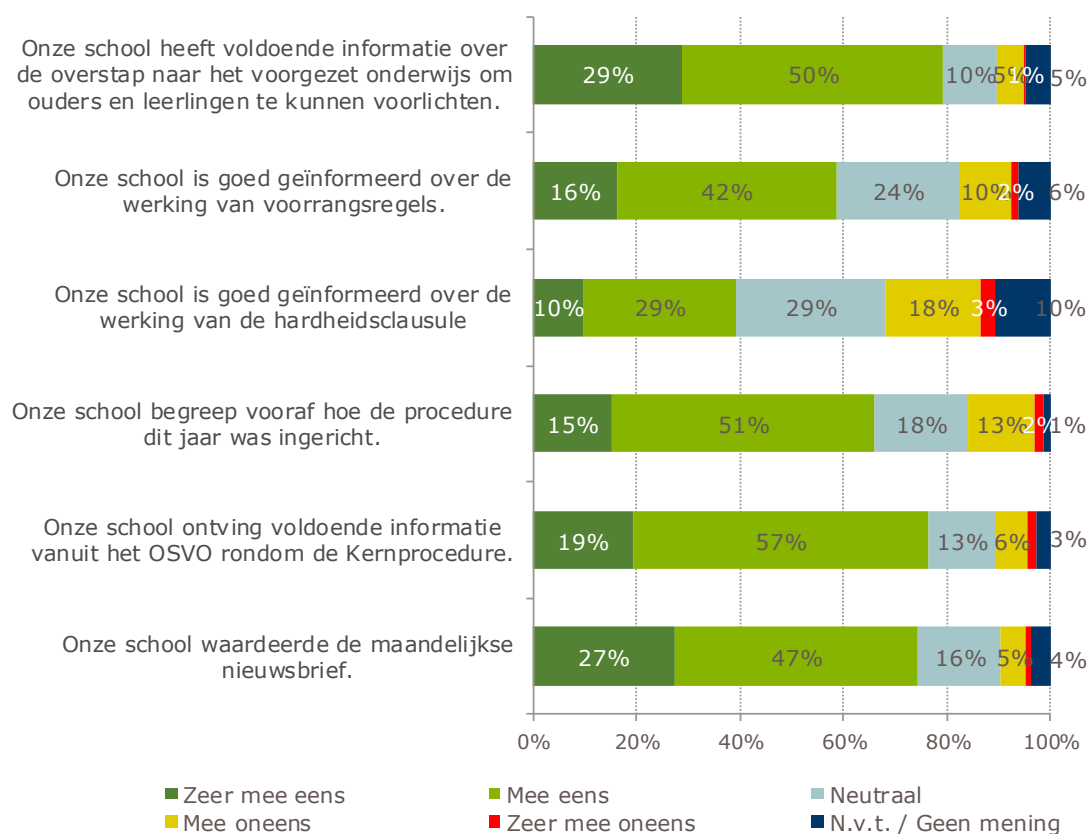
Figuur 3. Oordeel ouders informatievoorziening vanuit PO (n=2.444)

Uit de gesprekken blijkt dat het PO een diverse aanpak kent als het gaat om informatievoorziening. Een aantal scholen kiest voor een uitgebreide aanpak met optionele voorlichtingsavonden voor ouders en kinderen en speciale lessen voor de kinderen (waarbij o.a. gezamenlijk met de leerlingen gekeken wordt naar de Amsterdamse Keuzegids, zie ook paragraaf 3.2). Bij een aantal scholen is de informatievoorziening beperkter.

3.1.2 Oordeel scholen over informatievoorziening

Ook aan de PO- en VO-scholen is gevraagd hoe zij de informatievoorziening over de centrale loting en matching beoordelen. Net als vorig jaar zijn de scholen gemiddeld genomen positief over deze informatievoorziening: ze ontvingen voldoende informatie om ouders en leerlingen te kunnen voorlichten en waren goed geïnformeerd over de opzet van de loting en matching (zie Figuur 4). In de interviews geven diverse respondenten aan dat de bekendheid met de 'ins en outs' van de procedure toeneemt, wat bevorderlijk is voor het voorlichten van ouders en leerlingen.

Het gebruik van de hardheidsclausule is echter een blijvend aandachtspunt (zie Figuur 4). Vorig jaar gaf gemiddeld 16% van de PO- en VO-respondenten aan niet goed geïnformeerd te zijn over de werking van de hardheidsclausule. Ondanks de inspanningen om hier meer aandacht aan te besteden, geeft dit jaar 21% van de respondenten aan niet goed geïnformeerd te zijn. Zowel PO- als VO-scholen blijven het lastig vinden om in te schatten wanneer ouders gebruik mogen maken van de hardheidsclausule. Dit maakt het moeilijk voor PO-scholen om ouders daarover te adviseren en/of te begeleiden en voor VO-scholen maakt dit het moeilijk om in te schatten of zij een verzoek moeten honoreren of niet. Het feit dat het aan de VO-scholen zelf of diens bestuur is om dit te beslissen, vergroot het ons inziens het risico dat er verschillen ontstaan tussen scholen in de behandeling van aanvragen.

Figuur 4. Oordeel scholen m.b.t. de informatieverstrekking (n=326)

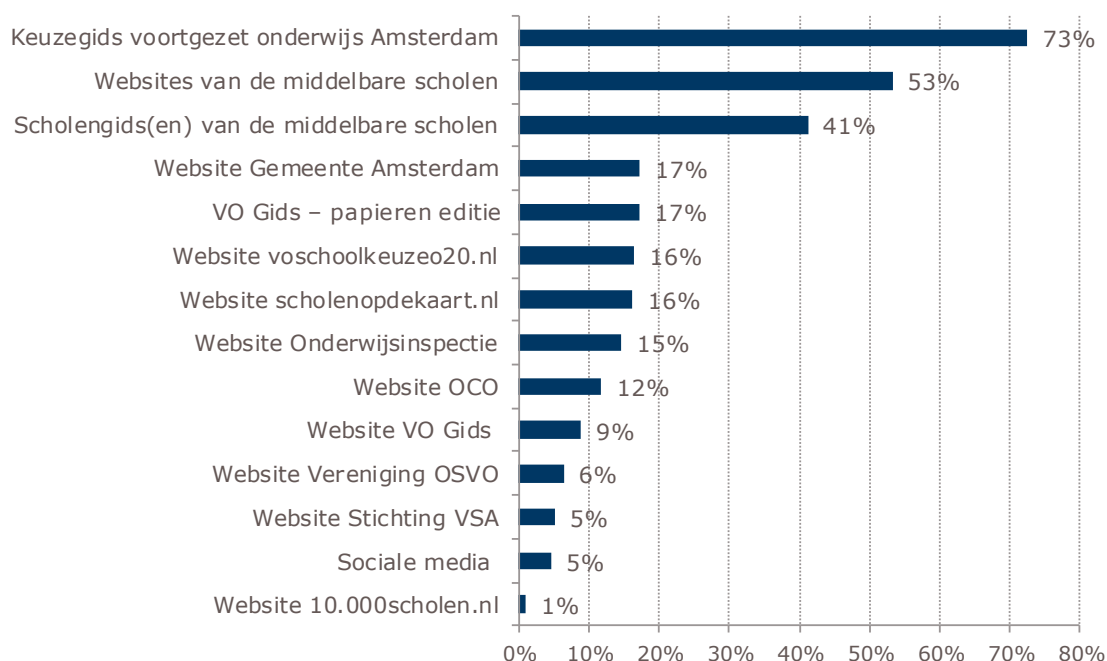
3.2 Oriëntatie op aanbod van scholen

Alle leerlingen die de overstap maken naar het voortgezet onderwijs ontvangen vanuit het OSVO de Keuzegids voortgezet onderwijs Amsterdam 2018. Deze gids is gratis. In de keuzegids staat een portret van alle Amsterdamse VO-scholen. Op deze schoolpagina's staan

bijzonderheden over de VO-school, zoals de aanmeldprocedure, schoolkosten, huisvesting en het aantal beschikbare plaatsen per brugklas. In de Keuzegids wordt tevens uitgelegd hoe de overstap naar het voortgezet onderwijs in Amsterdam is geregeld. Daarnaast zijn er vele andere informatiemiddelen beschikbaar voor leerlingen en ouders om zich te oriënteren op het aanbod van scholen, zoals bijvoorbeeld de websites en scholengidsen van de individuele scholen, verschillende voorlichtingswebsites (zoals voschoolkeuze020.nl), de website van de Onderwijs Consumenten Organisatie (OCO) en Stichting Vrije Schoolkeuze Amsterdam (VSA).

3.2.1 Gebruik van informatiemiddelen door ouders en leerlingen

Aan ouders is gevraagd welke informatiekanalen zij het meest gebruiken (zie Figuur 1 Figuur 5.) om zich te oriënteren op het aanbod van VO-scholen. Het beeld is vergelijkbaar als voorgaande jaren: de Keuzegids voortgezet onderwijs Amsterdam (in het kort: Amsterdamse Keuzegids) wordt het meest vaak gebruikt door ouders, gevolgd door de websites van de scholen en de individuele scholengidsen.

Figuur 5. Gebruik van informatiemiddelen ouders (n=2.506)

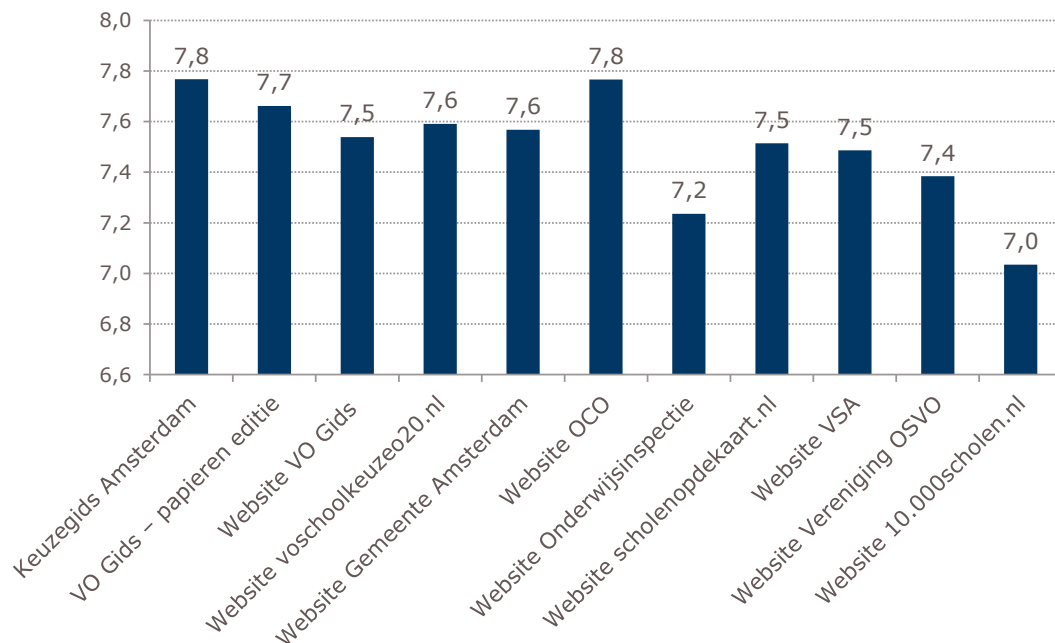
Bijna de helft van de ondervraagde ouders (48%) geeft aan daarnaast nog andere bronnen te hebben gebruikt. In vrijwel alle gevallen gaat het om het raadplegen van vrienden of familie. Ook de open dagen worden genoemd als een belangrijke bron van informatie (zie ook hieronder) alsook de basisschool (gesprek met groep-8 leerkracht).

Oordeel ouders over de kwaliteit en bruikbaarheid van informatiemiddelen

Aan de ouders is vervolgens gevraagd welk rapportcijfer zij de gebruikte informatiemiddelen geven¹³. Ouders zijn, net als vorig jaar, te spreken over de kwaliteit en bruikbaarheid van

¹³ Ouders hebben dus enkel de informatiemiddelen beoordeeld die zij ook daadwerkelijk kennen en gebruiken. M.u.v. websites scholen, scholengidsen van middelbare scholen en sociale media aangezien het niet goed mogelijk is om een gemiddeld cijfer te geven voor bijv. alle scholengidsen.

de informatiemiddelen: de informatiemiddelen krijgen allemaal een ruime voldoende (zie Figuur 6).

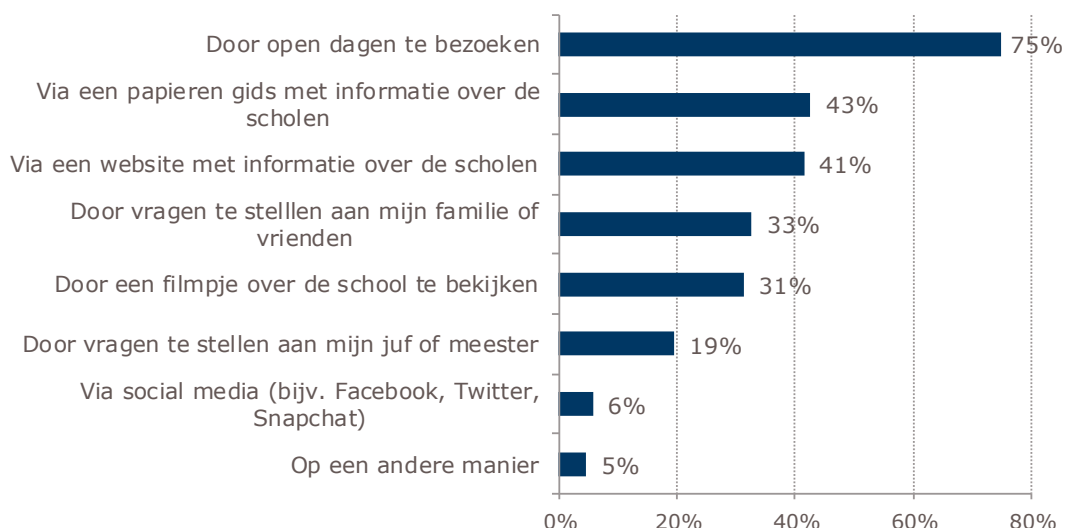

Figuur 6. Rapportcijfer ouders per gebruikt informatiemiddel (Het aantal respondenten dat een cijfer heeft gegeven verschilt per informatiemiddel)

De kans bestaat dat ouders die de vragenlijst invullen, typisch een groep betreft die online vaardig is en de Nederlandse taal beheerst. Het overwegend positieve beeld in Figuur 6 is daarom wellicht niet representatief voor de totale populatie deelnemers aan de loting aan matching. Uit de gesprekken blijkt dat het voor sommige ouders erg lastig is om de hele Keuzegids door te lezen. Deze ouders kiezen dan eerder voor een school dicht in de buurt, of een die wordt aangeraden door vrienden of familie, en laten informatiemiddelen links liggen.

Gebruik informatiemiddelen door leerlingen

Aan de leerlingen van groep 8 is gevraagd hoe zij zich het liefst oriënteren op het aanbod van VO-scholen. Het bezoeken van open dagen wordt het meest waardevol gevonden door leerlingen, aangezien ze dan het beste de sfeer kunnen proeven op een school (zie ook paragraaf 3.2.2). Daarnaast maken ze ook graag gebruik van een papieren gids (veelal de Amsterdamse Keuzegids, waar vaak klassikaal aandacht aan wordt besteed) en het internet.

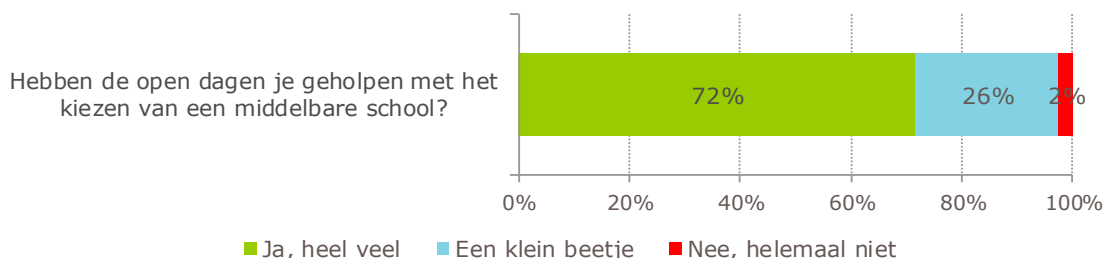
Figuur 7. Voorkeur informatie zoeken leerlingen (n= 1.996) (meerdere antwoorden mogelijk)

3.2.2 Open dagen

Vrijwel alle bevroagde ouders en leerlingen hebben open dagen bezocht (98%). Hoe hoger daarbij het schooladvies, hoe meer open dagen er zijn bezocht. Dit hangt samen met de minimum lengte van de voorkeurslijst, die toeneemt bij een hoger schooladvies. De meeste leerlingen met een vmbo-b, vmbo-b/k of vmbo-k met of zonder lwoo advies bezoeken ongeveer 2-5 open dagen, leerlingen met een vmbo-t advies met en zonder lwoo en vmbo-t/havo advies bezoeken ongeveer 3-6 open dagen en leerlingen met een hoger advies bezoeken relatief vaak meer dan 12 scholen. Daarbij valt op dat de spreiding van het aantal bezochte open dagen onder leerlingen met een havo of havo/vwo advies erg groot is; er zijn ook relatief veel kinderen die een beperkt aantal open dagen bezoeken. Voor leerlingen met een vwo-advies is dat anders: 47% van hen bezoekt meer dan 12 scholen. Zie bijlage 2.

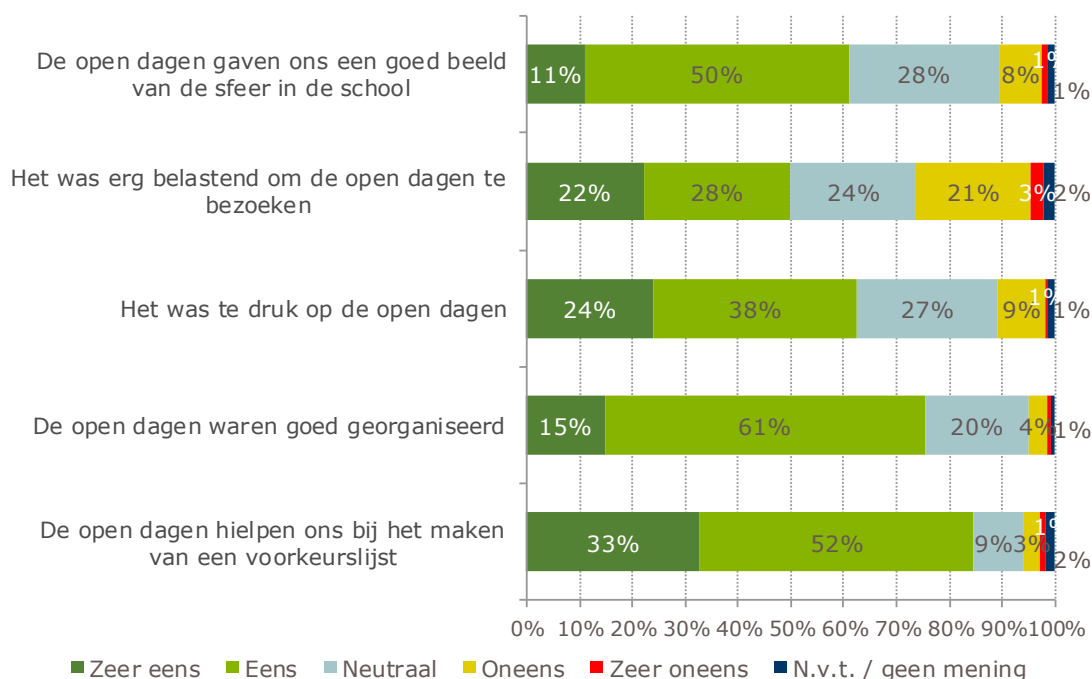
Oordeel open dagen

De open dagen worden door ouders en kinderen erg belangrijk gevonden in de oriëntatiefase. Van de kinderen geeft 72% aan "heel veel" te hebben gehad aan de open dagen en 26% geeft aan dat de open dagen "een beetje" hebben geholpen (zie Figuur 8). Kinderen vinden de open dagen vooral belangrijk om de sfeer te kunnen proeven. Vaak weten kinderen meteen al wanneer ze de school binnen lopen of ze dit een fijne school vinden.

Figuur 8. Oordeel van kinderen over de open dagen (n=1.975)

Ook ouders zijn over het algemeen van mening dat de open dagen een goed beeld geven van de sfeer in de school en dat zij helpen bij het opstellen van de voorkeurslijst (zie Figuur 9). Alhoewel diverse ouders ook wijzen op het gevaar dat de open dagen meer en meer 'marketing-dagen' worden voor de scholen.

Figuur 9. Oordeel ouders over de open dagen (n=2.391)

Ook de drukte op de open dagen blijft, ondanks inspanningen van sommige scholen om bijvoorbeeld aparte open dagen voor leerlingen uit groep 7 te organiseren, een belangrijk aandachtspunt. 62% van de ouders geeft aan de open dagen te druk te vinden. Dit percentage is hoger voor ouders van kinderen met een vwo-advies: 72% van deze ouders geeft aan de open dagen te druk te vinden. Het percentage ouders van leerlingen met een advies vmbo-b, vmbo-b/k of vmbo-k (met of zonder lwoo) dat de open dagen te druk vindt is beduidend lager (34%) (zie Tabel 4).

Tabel 4. Oordeel ouders over drukte open dagen naar schooladvies kind.

Advies	% Ouders dat het te druk vond op de open dagen*
Vmbo-b, vmbo-b/k, vmbo-k (+lwoo)	34%
Vmbo-t (+lwoo), vmbo-t/havo	53%
Havo, havo/vwo	69%
Vwo	72%
Totaal	62%

*Aandeel ouders dat het (zeer) eens is met de stelling "Het was te druk op de open dagen".

Het bezoeken van de open dagen, hoewel erg belangrijk en waardevol voor het keuzeproces, wordt door een deel van de ouders wel belastend gevonden. Zeker als men in een korte tijd een groot aantal scholen wil bezoeken. Ouders ervaren dit als een flinke belasting.

Spreiden van de drukte

VO-scholen experimenteren met verschillende maatregelen om de drukte op de open dagen te spreiden. Zo zijn er diverse scholen die aparte dagen voor groep-7 leerlingen organiseren om te voorkomen dat deze leerlingen tegelijkertijd met de groep-8 leerlingen komen. Ook zijn er scholen die werken met vooraanmeldingen/toegangsbewijzen (om de drukte in te schatten) en/of tijdssloten.

Aan ouders die de open dagen te druk vonden, is gevraagd welke oplossingen zij zien om de drukte op de open dagen te verminderen. Ongeveer de helft van deze ouders is voor meer open dagen gedurende het jaar, zodat de drukte verspreid wordt door het jaar heen. Nu worden de open dagen voor leerlingen uit groep-8 doorgaans enkel in januari en februari georganiseerd. Dit komt omdat veel scholen wachten op de schooladviezen, zodat kinderen gerichter open dagen kunnen bezoeken. Daarnaast willen scholen idealiter dicht op 'het moment van keuze' zitten.

Aparte dagen voor groep-7 leerlingen, zoals nu al gebeurt door een aantal scholen, wordt door 17% van de respondenten gezien als een waardevolle oplossing en 13% ziet iets in het kunnen inschrijven op vaste tijdssloten om te voorkomen dat iedereen op hetzelfde moment de open dag bezoekt.

Figuur 10. Voorkeur alternatieven drukte open dagen (n=1.488).

Idealiter zien ouders een combinatie van bovenstaande alternatieven. Zo geeft slechts 5% van de ouders aan iets te zien in een scholenmarkt waar meerdere scholen zich presenteren, maar op basis van de toelichting en ook de interviews stellen we vast dat een groter aantal ouders aan een scholenmarkt wel waardevol vindt in *aanvulling* op het bezoeken van open dagen. Een scholenmarkt kan dienen als eerste screening van scholen. Zo wijzen diverse ouders op de voorlichtingsavond die in Amsterdam-Noord werd georganiseerd waarop diverse VO-scholen zich presenteerden. Dit werd door ouders en kinderen gewaardeerd, omdat het zorgt voor een eerste prioritering van scholen (een aantal scholen kan worden afgestreept en de open dagen van de overige scholen kunnen meer gericht worden bezocht).

3.3 Opstellen voorkeurlijst

3.3.1 Oordeel leerlingen

Na de oriëntatiefase stellen de leerlingen uit groep 8 een voorkeurslijst op. Zoals eerder al vermeld dient de voorkeurslijst een minimum lengte (verschillend per type schooladvies) te

hebben om in aanmerking te komen voor de plaatsingsgarantie. Uit de online enquête blijkt dat vrijwel alle leerlingen zich hiervan bewust waren (93%).

Toch blijkt dat 21% van de ingediende lijsten niet aan de minimumlengte voldoet (zie paragraaf 2.2). In de interviews horen we verschillende redenen: in sommige gevallen hebben kinderen (en hun ouders) toch niet goed begrepen dat zij meer scholen op hun lijst moeten zetten om in aanmerking te komen voor een plaatsingsgarantie. In andere gevallen gaat het om kinderen uit randgemeenten die meedoen aan de loting, maar voorkeur hebben voor één specifieke Amsterdamse VO-school of om kinderen (en hun ouders) die er bewust voor kiezen om slechts één school op de lijst te zetten en het risico nemen om niet geplaatst te worden.

Moeilijkheid opstellen voorkeurslijst

De meeste leerlingen vonden het dit jaar “een beetje moeilijk” om de voorkeurslijst op te stellen. Leerlingen met een havo, havo/vwo of vwo advies blijken het gemiddeld genomen iets moeilijker te vinden (zie Tabel 5). Dat heeft vooral te maken met de langere lengte van de voorkeurslijst die zij moeten opstellen. De eerste helft van de voorkeurslijst gaat meestal nog wel, maar daarna wordt het erg moeilijk gevonden om de overige scholen te selecteren en te prioriteren.

Tabel 5. Oordeel kinderen over de moeilijkheid van het opstellen van de voorkeurslijst (n=1.984)

	vmbo-b, vmbo-b/k, vmbo-k	vmbo-t, vmbo-t/havo	Havo, havo/vwo, vwo
Minimale lengte voorkeurslijst	4 scholen	6 scholen	12 scholen
Ik vond het makkelijk	38%	30%	17%
Ik vond het een beetje moeilijk	42%	51%	62%
Ik vond het heel moeilijk	11%	13%	18%
Weet ik niet meer	8%	6%	2%
n	287	352	1345

De sfeer op de school en de open dagen blijken voor kinderen erg belangrijk bij het selecteren van scholen (zie Figuur 11). Kinderen geven aan tijdens de open dag bijvoorbeeld te kijken naar het gebouw (overzichtelijk, modern), het gebruik van iPads in de klas, maar ook naar de leerlingen van die school en de leerkrachten. Ook het aanbieden van bijvoorbeeld profielklassen of extra lessen wordt vaak meegewogen. 38% van de ondervraagde leerlingen heeft dan ook van de mogelijkheid gebruik gemaakt om een profielklas op de voorkeurslijst te plaatsen. Een ander belangrijk selectiecriteria is de reisafstand tussen school en huis.

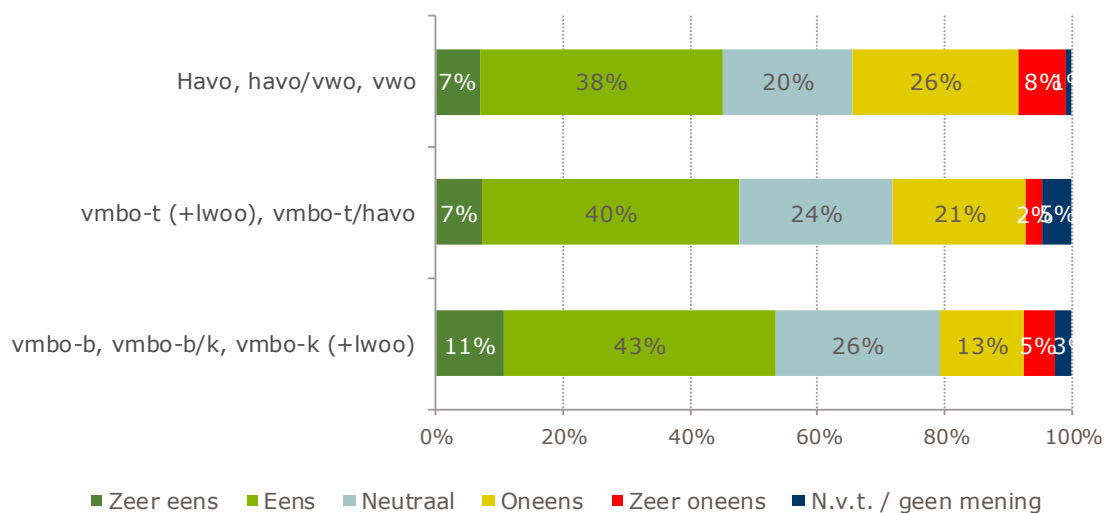

Figuur 11. Redenen om een school op de voorkeurslijst te zetten (n=1.983)

3.3.2 Oordeel ouders

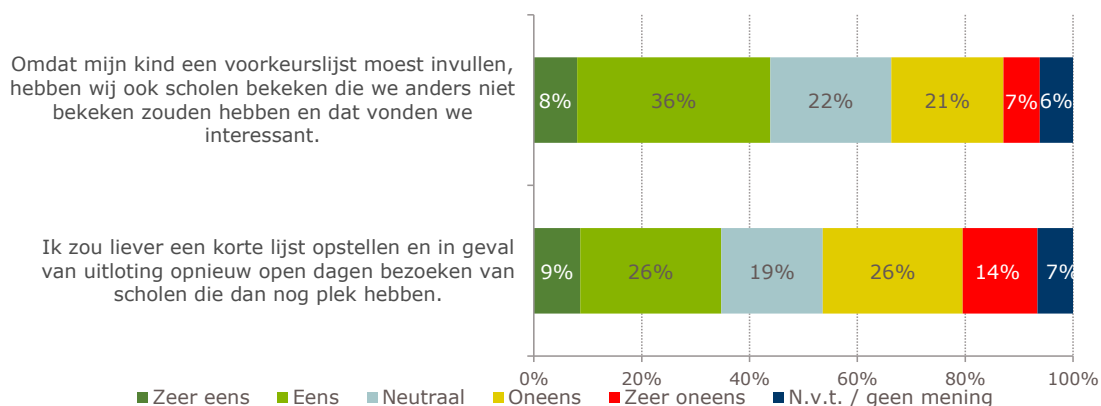
Moeilijkheid opstellen voorkeurslijst

Ouders oordelen wisselend over de moeilijkheid van het opstellen van de voorkeurslijst: in totaal geeft 47% van de ouders het aan makkelijk te vinden en 29% moeilijk (de overige ouders staan hier neutraal tegenover of hebben geen mening). Als we de antwoorden uitsplitsen naar adviezen dan zien we dat hoe hoger het advies van het kind, hoe moeilijker ouders het vinden om de voorkeurslijst op te stellen. Dit is een gevolg van de vereiste lengte van de voorkeurslijst per niveau.

Figuur 12. Stelling: het was voor ons makkelijk om de voorkeurslijst op te stellen, uitgesplitst naar schooladvies (ouders, n=2.388)

Het moeten opstellen van een voorkeurslijst stimuleert ouders wel om meer open dagen te bezoeken dan zij anders gedaan zouden hebben (zie Figuur 13). Dit geldt voor alle schooladviezen en ook de plaatsingsuitslag heeft hier geen significant effect op (zie Tabel 14 en Tabel 16 in Bijlage 2).

Figuur 13. Oordeel ouders over het opstellen van de voorkeurslijst (n=2.393)

Net als vorig jaar zou ongeveer 1/3 van de ouders liever een korte lijst opstellen en in geval van uitloting opnieuw open dagen bezoeken van scholen die dan nog plek hebben (zie bovenstaande figuur). Om de stress voor kinderen te verlagen, en het feit dat een heel groot deel van de kinderen in de top 5 terecht komt, is een deel van de ouders bereid het risico te lopen dat hun kind geen plaatsingsaanbod wordt gedaan en vervolgens uit het overgebleven aanbod te selecteren.

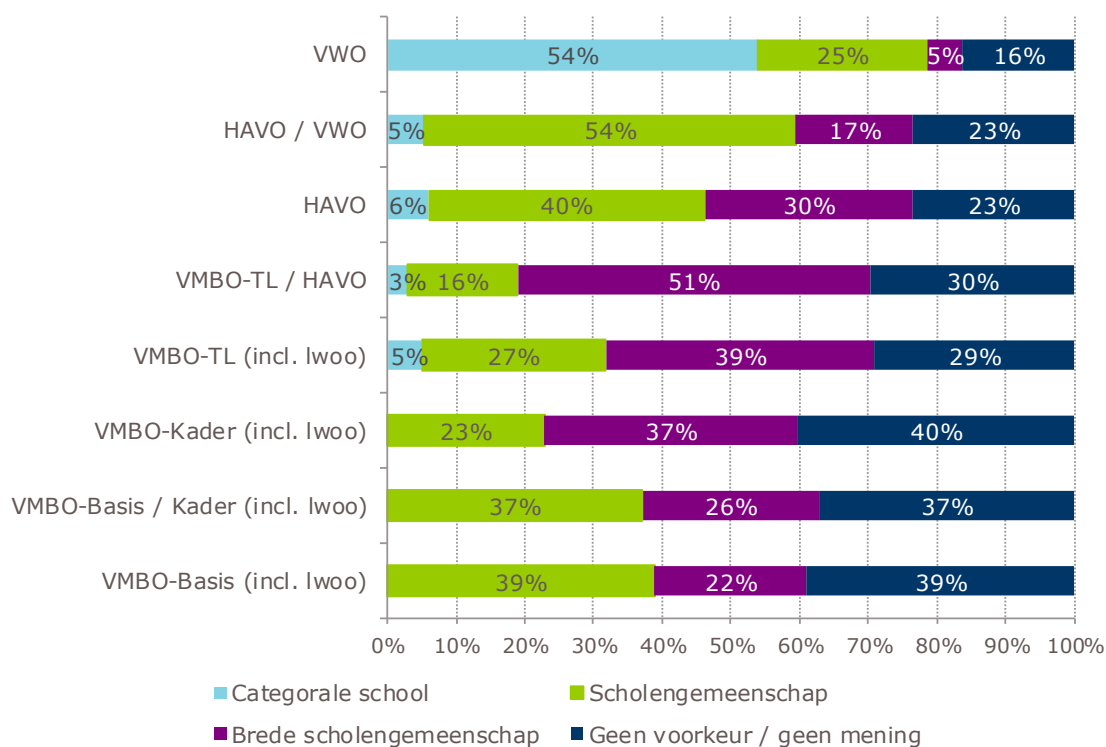
Een vrijwel even groot deel van de ouders ziet dit echter niet zitten, omdat je dan het risico loopt geen passende school meer te vinden binnen het resterende aanbod (het aanbod van de overgebleven scholen is beperkt). Deze groep ouders bestaat voor een relatief groot deel uit ouders met een kind met een vwo-advies en ook uit ouders met een lagere plaatsingsuitslag (zie Tabel 13 en Tabel 15 in bijlage 2).

Idealiter stellen de ouders een kortere voorkeurslijst op dan nu het geval is, maar waarmee wel een plaatsingsgarantie kan worden afgegeven (zie ook hieronder).

Voorkeur voor type scholen

Scholen kunnen ingedeeld worden in scholengemeenschappen, brede scholengemeenschappen en ook categorale scholen¹⁴. Dit jaar is ouders expliciet gevraagd of men een voorkeur heeft voor een van deze type scholen of dat dit niet uitmaakt, daarbij rekening houdend met het advies dat hun kind heeft gekregen (wat wil zeggen dat alleen de voor hun kind relevante scholen zijn voorgelegd als optie). Zie onderstaande figuur **Fout! Verwijzingsbron niet gevonden.** voor een overzicht van voorkeuren (en daarnaast Tabel 18 in Bijlage 2 voor een meer gedetailleerde uitsplitsing).

¹⁴ Onder een brede scholengemeenschap onderscheiden we verschillende varianten: vmbo-b, vmbo-k, vmbo-tl, havo en vwo; vmbo-k, vmbo-tl, havo en vwo, vmbo-tl, havo en vwo (enkel atheneum of gymnasium). Onder een scholengemeenschap verstaan we scholen die veelal 2 richtingen aanbieden: vmbo-b en vmbo-k, vmbo-b, vmbo-k en vmbo-tl, vmbo-tl en havo, havo en vwo (enkel atheneum of ook gymnasium). Categorale scholen kunnen ingedeeld worden naar categorale vmbo-t, categoriaal havo, categoriaal vwo (atheneum en gymnasium) en categorale gymnasia.

Figuur 14. Voorkeur van ouders m.b.t. type school naar schooladvies kind (n=2.501)

De meerderheid van de ouders (ongeveer 2/3 deel) heeft een voorkeur voor een specifiek type school (catorale school, brede scholengemeenschap of scholengemeenschap) en 1/3 deel van de ouders maakt het niet uit. Uit de open toelichting van de online vragenlijst blijkt dat deze ouders aan hun voorkeur voornamelijk baseren op andere factoren dan het type school, zoals de school zelf (sfeer, lesaanbod, begeleiding) of op de reisafstand.

Ouders waarvan het kind een vmbo-basis of vmbo-basis/kader advies hebben gekregen, hebben een lichte voorkeur voor een scholengemeenschap (vmbo-b en vmbo-k) t.o.v. een brede scholengemeenschap waarbij ook andere niveaus worden aangeboden. Dit heeft vooral te maken met het feit dat deze scholengemeenschappen doorgaans kleinschaliger zijn. Ouders van kinderen met een vmbo-kader, vmbo-tl of vmbo-tl/havo advies hebben juist een lichte voorkeur voor een *brede* scholengemeenschap. Dit lijkt vooral te maken te hebben met de mogelijkheden om te kunnen opstromen naar een hoger niveau. Dat verklaart ook waarom er vrijwel geen behoefte is aan catorale vmbo-t.

De meerderheid van de ouders van leerlingen met een havo of havo/vwo advies heeft de voorkeur voor een scholengemeenschap (havo en vwo). Redenen zijn de beperkte omvang in vergelijking met brede scholengemeenschappen, het niet kunnen afstromen binnen de school naar een lager niveau (wat bij een brede scholengemeenschap wel kan) en het eventueel wel kunnen opstromen naar atheneum of gymnasium. Dat verklaart ook waarom er vrijwel geen behoefte lijkt te zijn aan catorale havo: opstromen is dan niet mogelijk.

Tot slot zien we bij ouders met kinderen met een vwo-advies juist een sterke behoefte aan catorale scholen. Daarbij is er zowel behoefte aan catorale vwo-scholen (25%) en catorale gymasia (29%). Ouders noemen vaak de kleinschaligheid als een voordeel van catorale scholen t.o.v. vwo of gymnasiumklassen op (brede) scholengemeenschappen. Catorale vwo-scholen worden daarbij gezien als een goed alternatief voor kinderen die niet 'niet-talig' zijn (en niet naast de standaard talen ook nog Grieks en Latijn willen leren).

Deze categorale behoefte komt ook terug in de gesprekken. Een deel van de interviewrespondenten pleit voor aanpassing van het aanbod (met name meer categorale scholen bijbouwen, capaciteit bestaande categorale scholen vergroten). De vergroting van het aanbod aan categorale scholen leidt tot verkleining tussen de mismatch tussen vraag en aanbod. Diverse gesprekspartners stellen zich daarbij wel de vraag of een groter categoriaal aanbod niet tot een versterking van de trend in de Amsterdamse vraag naar categorale vwo-scholen zal leiden en of een leerling die gebaat is bij een schooltype waarin men kan opstromen (of afstromen) niet de dupe zal worden van deze ontwikkeling.

Een andere optie die door gesprekspartners geopperd wordt, is niet aanpassing van het aanbod maar een strengere selectie aan de poort door bijvoorbeeld een gymnasiumadvies in te bouwen. Tegenstanders geven aan dat het voor een basisschool onmogelijk is om een advies te geven op basis van vaardigheden waar zij geen weet van hebben: hoe weten zij of een kind goed zal zijn in Latijn of Grieks als dit in het curriculum van het PO niet aan de orde komt? Een andere optie zou zijn om het gymnasiumadvies te koppelen aan een eindtoets-score binnen de brandbreedte voor vwo-advies. Dit staat echter haaks op de wet die aangeeft dat niet de eindtoets maar het advies van de basisschool bindend zou moeten zijn in het opstellen van het schooladvies.

Profielklassen

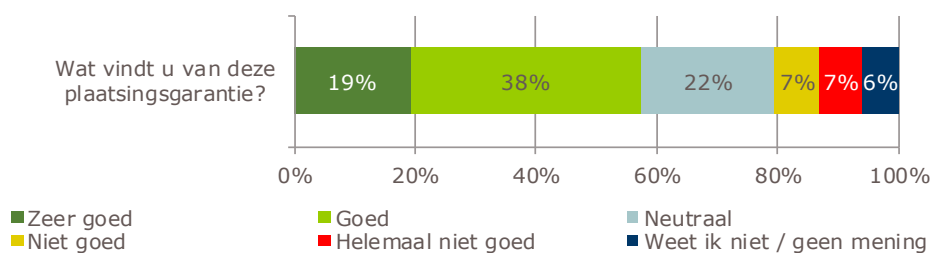
In de gesprekken kwam naar voren dat het voor ouders vaak onduidelijk was op welke manier het vermelden van een profielklas invloed had op de lengte van de voorkeurslijst.¹⁵ Ook de VO-scholen schetsen eenzelfde beeld, zij geven aan dat sommige ouders bij het invullen van de voorkeurslijst deze informatie hebben gemist. Ook vanuit het PO is hier niet altijd een check op uitgevoerd waardoor te korte lijsten bij het VO zijn aangeleverd.

Wat betreft de noodzaak om de keuze van profielklassen bij de loting en matching apart aan te duiden op de voorkeurslijst lopen de meningen uiteen. Een aantal gesprekspartners ervaart profielklassen als marketinginstrument en ziet het als een cosmetische truc om zich te verzekeren van voldoende aanmelding. In hun optiek dient de loting zich te beperken tot de keuze voor een school en dienen profielklassen achteraf te worden ingevuld. Een andere groep vindt het juist jammer dat er per schoolkeuze nog maar één profielklas mag worden opgegeven. In hun ervaring kiezen leerlingen specifiek voor een profielklas en niet voor de school. Wanneer het risico bestaat dat zij niet de profielklas terechtkomen, zetten ze de school dan ook niet op de voorkeurslijst.

Plaatsingsgarantie

Nieuw dit jaar was de plaatsingsgarantie als een leerling een voorkeurslijst opstelde met het vereiste minimum aantal scholen (zie ook paragraaf 2.1). Als een leerling voldoende scholen op de voorkeurslijst heeft gezet, zorgen de middelbare scholen in Amsterdam ervoor dat een leerling van een school van de voorkeurslijst een plaatsingsaanbod ontvangt. Ouders vinden het over het algemeen goed dat de plaatsingsgarantie er is. Het neemt een deel van de stress - het niet ontvangen van een plaatsingsaanbod van een school - weg.

¹⁵ Het vermelden van een profielklas op een school, die ook op een andere plek in de voorkeurslijst wordt genoemd, heeft geen invloed op de lengte van de voorkeurslijst. Als school dus meermaals voorkomt in de voorkeurslijst (school A, profielklas op school A) telt deze effectief 1x mee in de lijstlengte.

Figuur 15. Oordeel plaatsingsgarantie (n=2.340)

Wel wordt opgemerkt dat de plaatsingsgarantie niets verandert aan het feit dat je nog steeds risico loopt dat je van een school laag op de voorkeurslijst een plaatsingsaanbod ontvangt, waarbij geen sprake meer is van echte voorkeuren. Bij voorkeur zien zij dan ook dat er een plaatsingsgarantie wordt afgegeven voor een kortere lijst dan nu het geval is.

In de interviews is met diverse betrokkenen gesproken over de mogelijkheden van het afgeven van een plaatsingsgarantie voor een kortere lijst. Hoewel vrijwel iedereen het er over eens is dat dit fijn zou zijn voor ouders en kinderen, wordt er ook voor gevreesd dat de plaatsingsgarantie niet waargemaakt kan worden. Het (kunnen) bijstellen van de plaatsingsgarantie zou daarom goed doorgerekend moeten worden. Het is de vraag in hoeverre bijvoorbeeld het lagere aantal leerlingen dat dit jaar heeft meegedaan aan de loting en matching effect heeft gehad op de uitslag. Een dergelijke modellering is gebaseerd op de aanname dat er geen trendbreuken zullen zijn in de voorkeur van leerlingen voor bepaalde scholen, het leerlingvolume (dat eenvoudig lijkt te voorspellen op basis van aantal leerlingen groep 7, maar ook onderhevig aan verhuizingen, instroom van expats etc.) en het schoolvolume. De cijfermatige inzichten van de afgelopen jaren m.b.t. de loting en matching zouden een eerste basis voor kunnen bieden om in te schatten wat een haalbare plaatsingsgarantie is.

Enkele ouders wijzen ook op het strategisch gedrag dat kan ontstaan nu er een plaatsingsgarantie wordt afgegeven: door de laatste plekken op de lijst te vullen met populaire scholen, creëer je voor jezelf een plaatsingsgarantie op de scholen hoog op de voorkeurslijst. Voorheen waren dergelijke strategische afwegingen ook mogelijk, maar liep je nog het risico geen plaatsingsaanbod te ontvangen.

Een plaatsingsgarantie roept bij sommige ouders het beeld op dat zij bij een voldoende lange voorkeurslijst garantie krijgen op een *goede* plaatsing. Zij vinden het dan ook vreemd dat kinderen met slechts één school op de voorkeurslijst ook mochten deelnemen aan de loting en evenveel kans hadden op een goed lotnummer als zichzelf.

Tot slot bevelen ouders aan om de plaatsingsgarantie uit te breiden met een ambitieniveau waarbij gestreefd wordt om kinderen niet alleen te plaatsen binnen de voorkeurslijst (mits deze voldoende lang is), maar ook op een zo hoog mogelijke plaats binnen de voorkeuren. Dit biedt ruimte om capaciteit die specifiek beschikbaar is om de plaatsingsgarantie waar te maken, ook in te zetten als reeds aan de plaatsingsgarantie is voldaan. Momenteel hebben ouders geen zicht op benutting van deze capaciteit en leeft er het idee dat er 'vrije stoeltjes' zijn die nog kunnen worden ingezet.

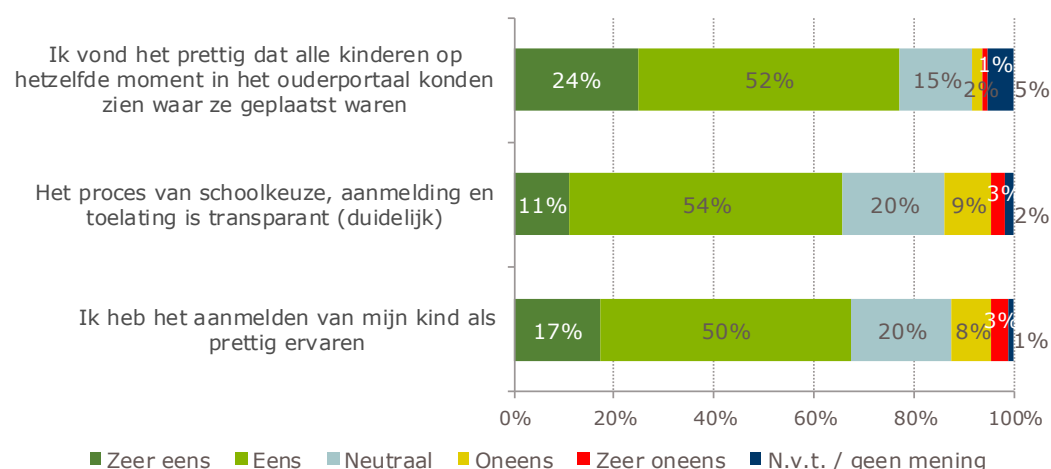
3.4 Aanmelding & centrale loting en matching

Ouders moeten de leerling aanmelden bij de VO-school van eerste voorkeur. Ouders brengen het persoonlijke en door henzelf en de basisschool getekende aanmeldformulier mee. De VO-school van eerste voorkeur neemt de voorkeurslijst en eventuele voorrang over in ELK en print deze (in tweevoud). De ouders en leerling controleren of deze print de correcte informatie bevat en tekenen vervolgens de lijst. Ook ondertekenen zij voor akkoord voor de voorwaarden voor deelname aan de centrale loting en matching.

3.4.1 Oordeel ouders

Het merendeel van de ouders heeft de aanmeldprocedure als prettig ervaren (zie Figuur 16). In de open toelichting uiten diverse ouders kritiek op het feit de aanmelding nog steeds fysiek dient te gebeuren op de school van eerste voorkeur. Naast het feit dat dit ouderwets wordt gevonden (het zou ook digitaal moeten kunnen volgens ouders), wordt er ook op gewezen dat de kans bovendien bestaat dat een leerling niet naar die school gaat. Persoonlijke kennismaking wordt wel belangrijk gevonden, maar zou volgens deze ouders idealiter op een later moment plaatsvinden¹⁶.

Een deel van de ouders (12%) vindt het proces van loting en matching niet transparant. Dit heeft met name betrekking op het toekennen van de lotnummers en de daadwerkelijke loting (hoe vindt deze plaats en hoe wordt bijvoorbeeld bepaald wanneer stoeltjes worden bijgeplaatst of niet?). Zie ook paragraaf 3.1.

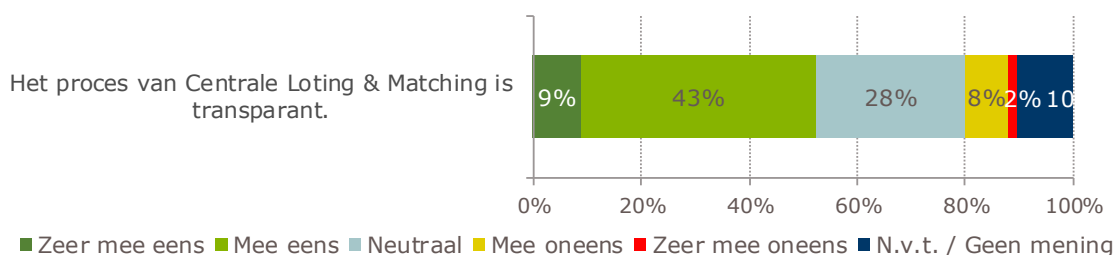
Figuur 16. Oordeel ouders aanmeldprocedure (n=2.393)

Het feit dat alle kinderen op hetzelfde moment zien van welke school zij een plaatsingsaanbod ontvangen, wordt (zeer) prettig gevonden. Een aantal ouders hebben in de toelichting wel opgemerkt dat de tekst op de link die het plaatsingsaanbod bekend maakte misleidend was omdat daar de school van eerste voorkeur in stond vermeld, terwijl dit niet noodzakelijk de school van het plaatsingsaanbod was.

3.4.2 Oordeel scholen

Het merendeel van de respondenten vanuit het PO en VO is van mening dat de centrale loting en matching transparant is. Toch is er ook hier een kleine groep respondenten (10%) die van mening is dat de procedure niet transparant is. Uit de interviews maken we op dat dit o.a. te maken heeft met onduidelijkheid omtrent het gebruik van de hardheidsclausule (zie ook paragraaf 3.1.2).

¹⁶ Interviewrespondenten vanuit scholen zijn verdeeld over de aanpak die momenteel stelt dat kinderen (of ouders) het inschrijvingsformulier fysiek dienen af te geven op de school van voorkeur. Aan de ene kant waarderen scholen het dat zij kennis kunnen maken met (potentiële) leerlingen. Aan de andere kant maakt dit wel dat kinderen zich extra conformeren aan de keuze voor hun voorkeursschool, terwijl het nog maar de vraag is of zij hier inderdaad terecht kunnen.

Figuur 17. Oordeel scholen transparantie procedure (n=313)

3.5 Afrondingsfase

Wanneer een leerling op 5 april geen plaatsingsaanbod kan worden gedaan omdat de voorkeurslijst te kort was (dus korter dan de minimale lijstlengte om de plaatsingsgarantie te kunnen hebben, zie ook paragraaf 2.2), dan krijgt de leerling de mogelijkheid om opnieuw een voorkeurslijst op te stellen met VO-scholen die nog plek hebben. Een leerling die een aanbod ontvangt van een VO-school en om welke reden dan ook toch van gedachte is veranderd, kan zichzelf terugtrekken van de VO-school.

Binnen een week zullen de VO-scholen met beschikbare plekken extra voorlichting geven en gaan de ouders de leerlingen opnieuw aanmelden met een voorkeurslijst bij de VO-school van (nieuwe) eerste voorkeur. Deze leerling zal dan in de afrondingsfase nogmaals in de centrale loting en matching deelnemen. In de afrondingsfase, krijgen de leerlingen een nieuw lotnummer.

Uit de gesprekken met ouders en scholen komt éénzelfde knelpunt naar voren omtrent de afrondingsfase: het beperkte tijdsplan: in minder dan een week moet de uitslag van de loting (emotioneel) worden verwerkt door de kinderen en moet een nieuwe voorkeurslijst worden aangeleverd. In de gesprekken wordt de vraag gesteld of het niet mogelijk zou zijn om de afrondingsfase te combineren met de heroverwegingsfase?

3.6 Behandelfase

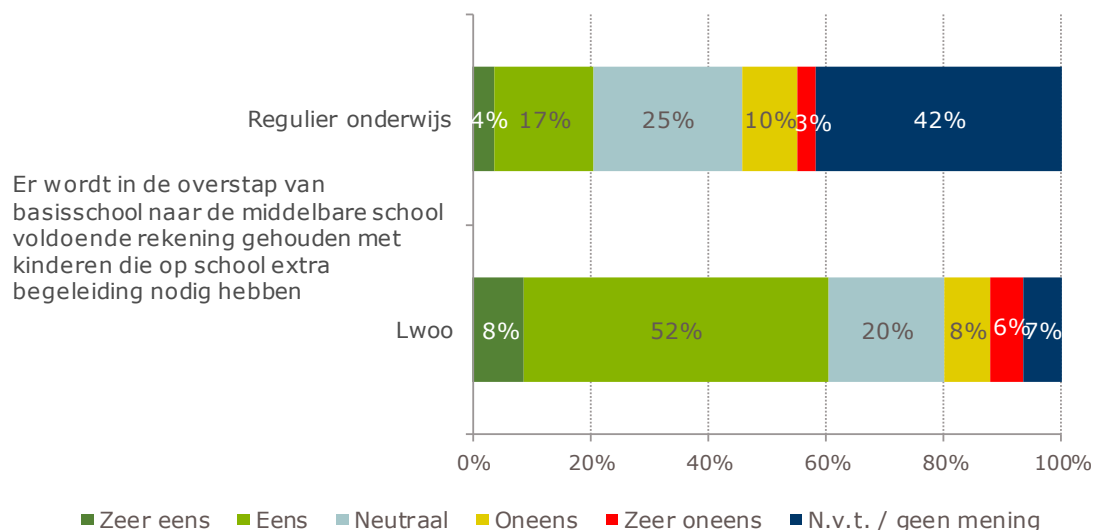
Sommige leerlingen hebben extra begeleiding nodig op school. Hierover zijn – in het kader van de zorgplicht – afspraken gemaakt in de Kernprocedure. Vanaf de publicatie van de centrale loting en matching zijn de VO-scholen van het plaatsingsaanbod verantwoordelijk voor de daadwerkelijke plaatsing van de leerling. Ofwel wordt de leerling geplaatst op de school zelf of op een andere school. In veel gevallen gaan de VO-scholen hierover in gesprek met de basisschool en indien gewenst met de ouders en de leerling zelf.

3.6.1 Oordeel ouders

Relatief veel ouders geven aan niet te kunnen oordelen of de centrale loting en matching voldoende rekening houdt met deze leerlingen (omdat zij hier zelf niet mee te maken hebben). Ouders die hier wel mee te maken hebben, zijn over het algemeen iets meer tevreden dan vorig jaar: dit jaar is 12% - in vergelijking met 17% vorig jaar - van mening dat er onvoldoende rekening wordt gehouden met leerlingen met een extra begeleidingsbehoefte.

Toch blijft het begeleiden van leerlingen met een extra zorgbehoefte een belangrijk aandachtspunt. Diverse ouders vinden het vreemd dat er eerst gekeken wordt naar de plaatsbaarheid van de leerling (op basis van niveau en aantal plekken) en er vervolgens pas bekend wordt of een leerling plaatsbaar is rekening houdend met ondersteuningsbehoefte, etc. Een leerling moet wel een voldoende lange lijst opstellen om in aanmerking te komen

voor de plaatsingsgarantie, maar dit is niet in alle gevallen haalbaar (een kind kan bijvoorbeeld niet te ver reizen en kan daarom alleen op de meest dichtstbijzijnde scho(o)l(en) worden geplaatst).

Figuur 18. Oordeel opzet & procedure loting en matching uitgesplitst naar regulier onderwijs en lwoo (n=2.237)

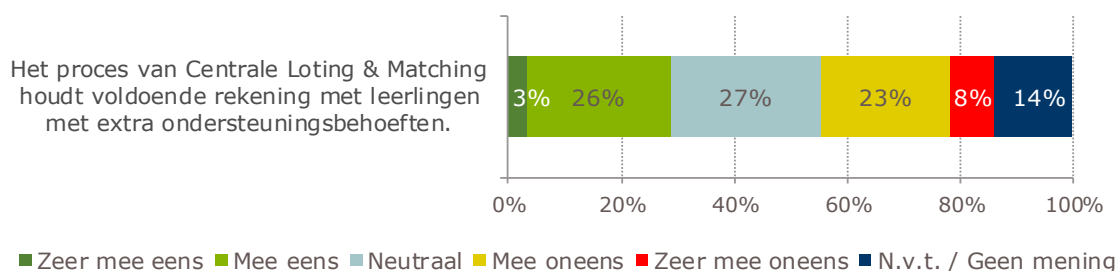
Ouders hebben behoefte aan meer informatie om een voorkeurslijst op te stellen met scholen waar hun kind inderdaad op geplaatst zou kunnen worden. Het is daarom belangrijk dat VO-scholen helder communiceren welke ondersteuning zij (kunnen) bieden, zodat ouders en kinderen beter geïnformeerd een keuze kunnen maken voor scholen.

Aan de andere kant zien we dat er soms aan de kant van ouders (bewust) informatie over de zorgbehoefte van een kind wordt achtergehouden om het kind voor zoveel mogelijk scholen in aanmerking te laten komen. Zo vangen we in de interviews signalen op dat basisscholen door sommige ouders onder druk worden gezet om het advies voor leerwondersteuning niet op het dossier te vermelden of dat ouders weigeren een kind te laten deelnemen aan een test.

3.6.2 Oordeel scholen

Aan respondenten van PO- en VO-scholen is ook gevraagd in hoeverre zij van mening zijn dat de centrale loting en matching voldoende rekening houdt met leerlingen met extra ondersteuningsbehoeften¹⁷. De meningen lopen sterk uiteen: 29% is van mening dat er voldoende rekening wordt gehouden met deze leerlingen, maar 31% vindt dat dit niet het geval is. De overige ondervraagde respondenten staat hier neutraal tegenover (27%) of heeft geen mening (14%).

¹⁷ Elke school biedt basisondersteuning aan leerlingen. Daarnaast zijn er VO-scholen die extra ondersteuning kunnen bieden aan leerlingen die dat nodig hebben, zoals leerwondersteuning (lwoo), maatwerk op een reguliere VO-school, een plek op een tussenvoorziening of voortgezet speciaal onderwijs (VSO).

Figuur 19. Stelling ondersteuningsbehoeften scholen (n=313).

Scholen geven aan onvoldoende tijd te hebben om de dossiers te checken op volledigheid en inhoud. Dit heeft verschillende oorzaken:

- Incomplete dossiers bij aanvang die dienen te worden opgevraagd. Dit betreft een significant deel van de dossiers, geven meerdere scholen aan.
- Het aantal te checken en beoordelen dossiers is afhankelijk van de populariteit van de school, en niet van de grootte. De administratieve last staat hierdoor niet in verhouding tot de capaciteit van de administratie en zorgcoördinatie op een school.
- Het is niet altijd duidelijk wie het fijne weet van de dossiers op de basisschool (is dit de IB-er? De docent? De directie?) en deze personen zijn een deel van de tijd niet telefonisch beschikbaar. Het tijdspad is tekort om dit soort onvoorziene vertraging op te vangen.

Door dit te korte tijdspad zijn VO-scholen niet in staat om alle dossiers te screenen en hier een goede inhoudelijke beoordeling van te doen. Er bestaat een reëel risico dat leerlingen achteraf dienen te worden herplaatst. Herplaatsing is niet alleen gecompliceerd (een groot aantal scholen zit al vol), maar levert de school ook een financieel nadeel op: zij moeten tijd investeren voor de herplaatsing van een leerling, maar weten daarbij ook dat er een plek in de klas vrijkomt die in veel gevallen niet meer wordt opgevuld (dit terwijl er in eerste instantie misschien wel leerlingen zijn uitgeloot die de school op nummer één hadden staan).

VO-scholen pleiten dan ook voor een ruimer tijdspad en voor een oriëntatiefase waarin ouders al in een vroeg stadium (voorafgaand aan het opstellen van de voorkeurslijst) met scholen in overleg kunnen gaan over de zorgvraag van hun kind. Tevens suggereren VO-scholen om ELK te benutten om PO-scholen bij te sturen als het gaat om de tijdige en complete aanlevering van dossiers. Dit zou bijvoorbeeld kunnen door duidelijk te melden dat een dossier incompleet is door deze op 'rood' te zetten. Tevens zou de ELK-data kunnen worden benut om te signaleren of en zo ja welke basisscholen onvoldoende in staat zijn om complete dossiers tijdig aan te leveren.

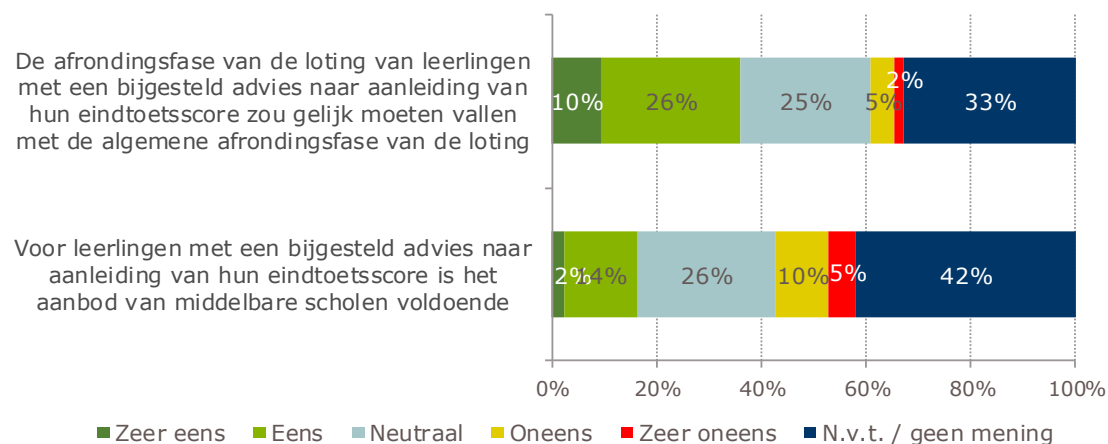
3.7 Heroverwegingsfase

Wanneer een leerling een hogere score haalt op de eindtoets dan het basisschooladvies luidde, dan kunnen de ouders en de leerling in gesprek gaan met de basisschool om het basisschooladvies te heroverwegen. In enkele gevallen zal het basisschooladvies dan worden bijgesteld. Op dat moment heeft de centrale loting en matching al plaatsgevonden. Ouders en leerlingen moeten in dat geval in gesprek met de school van eerste voorkeur om te kijken of er plek is op de school.

3.7.1 Oordeel ouders

Het beschikbare aanbod en de timing van het proces voor leerlingen met een bijgesteld advies is een belangrijk aandachtspunt (zie Figuur 20). Zeker in de interviews met ouders

met kinderen met een bijgesteld advies, geven de ouders aan de loting en matching liever te laten plaatsvinden na de uitslag van de eindtoets, zodat leerlingen met een bijgesteld advies hierop hun voorkeurslijst kunnen aanpassen. Ook zouden zij graag zien dat de leerlingen mee kunnen loten in de eerste ronde, omdat het aanbod in de heroverwegingsfase beperkter is. Ook de informatievoorziening is beperkter.

Figuur 20. Oordeel opzet & procedure loting en matching (n=2.237)

3.7.2 Oordeel scholen

Scholen zijn het erover eens dat een kind met een opgehoogd advies de kans moet krijgen op een onderwijsaanbod op het betreffend niveau. Idealiter zouden het schooladvies en de uitslag van de eindtoets samen vallen, zodat leerlingen met een bijgesteld advies hiermee rekening kunnen houden bij het opstellen van de voorkeurslijst.

Het verlaten van de centrale loting en matching wordt door de gesprekspartners niet wenselijk geacht i.v.m. de nodige voorbereidingen van het nieuwe schooljaar (bezetting, roosters etc.). Momenteel is het echter binnen de huidige wettelijke kaders niet mogelijk om de timing van de eindtoets aan te vervroegen.

3.8 Reservelijsten

Reservelijsten worden over het algemeen door de gesprekspartners gewaardeerd: zij bieden transparantie in het opvullen van vrijgekomen plekken en voorkomen daarmee geschillen: doordat dit aan de voorkant is vastgelegd, worden discussies achteraf voorkomen. Bovendien hanteert elke school op deze manier voor elke leerling dezelfde aanpak. Toch bestaat er bij medewerkers van VO-scholen onduidelijkheid over de prioritering in de reservelijsten: hebben zorgleerlingen, heroverwegers of leerlingen met een bijgesteld advies voorrang? Ook ouders hebben vragen: hoe zit het met zij-instromers en doubleurs?

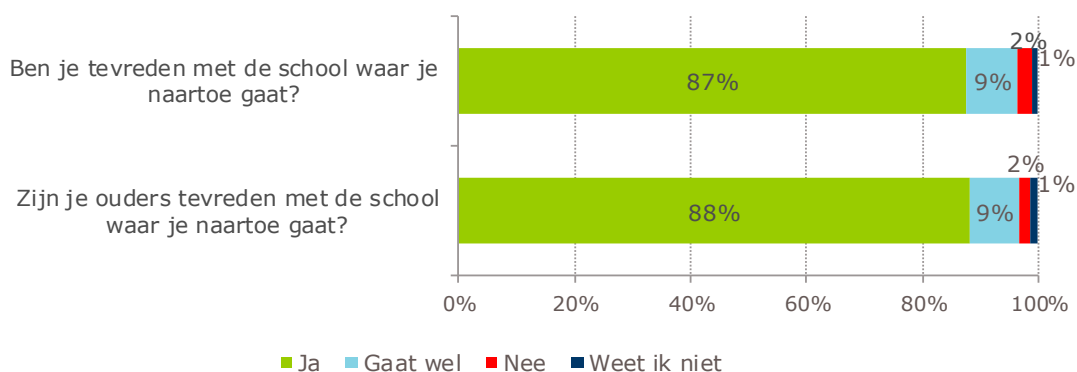
Dit jaar werd de opbouw van de reservelijsten aangepast t.o.v. voorgaande jaren. In de nieuwe opbouw speelt niet alleen het lotnummer, maar ook de voorkeurslijst van de leerling een rol. Hoe hoger de positie van de school op de voorkeurslijst, hoe hoger de positie van de leerling op de reservelijst. Deze aanpassing wordt door de meeste gesprekspartners gewaardeerd.

In de gesprekken zijn ook andere varianten geopperd om de reservelijsten op te bouwen. Zo is bijvoorbeeld geopperd om enkel kinderen buiten hun top 5 (of top 3) in aanmerking te laten komen voor een plek op de reservelijst. Dit met het idee dat een plek binnen de top 5 acceptabel is en zo de plekken die vrij komen in te zetten voor "echte pechgevallen". Ook is

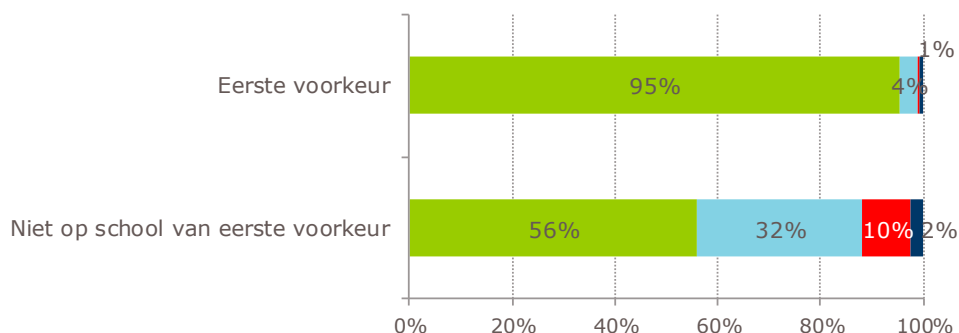
geopperd om de reservelijsten helemaal af te schaffen en de plekken die vrij komen te benutten om maatwerk te kunnen bieden aan “schrijnende gevallen”. Dit vereist volgens de respondenten wel centrale regie en een helder beoordelingskader.

3.9 Tevredenheid met de plaatsing

Ook dit jaar is aan de kinderen gevraagd in hoeverre ze tevreden zijn met de VO-school waar ze na de zomervakantie heen gaan (zie Figuur 21). Het beeld is vrijwel identiek aan vorig jaar: 87% van de kinderen is tevreden. Uiteraard hangt de tevredenheid sterk samen met de plaats van de school op de voorkeurslijst (zie Figuur 22): de meerderheid van de kinderen komt op de eerste voorkeur terecht en van deze groep is 95% tevreden. De kinderen die lager op de voorkeurslijst terecht komen, zijn minder tevreden: van de ondervraagde leerlingen die geen plaatsingsaanbod hebben ontvangen van de school van eerste voorkeur is 56% tevreden met de school, 32% is een beetje tevreden en 10% is niet tevreden. Het basisschooladvies heeft geen effect op de mate waarin de leerlingen tevreden zijn (zie Tabel 19).

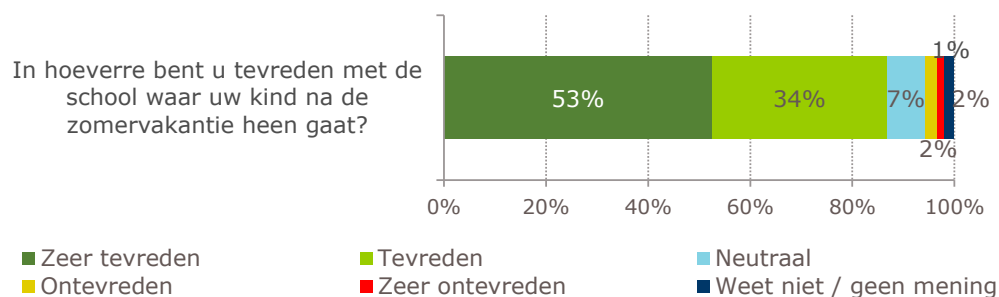

Figuur 21. Tevredenheid ouders en leerlingen (n=1.980)

Figuur 22. Tevredenheid leerlingen naar plaatsingsaanbod (n eerste voorkeur=1562, n niet eerste voorkeur=344).

Ook aan de ouders is gevraagd in hoeverre zijn tevreden zijn met de uitslag van de loting en matching. Dit jaar zijn meer ouders (zeer) tevreden dan vorig jaar: 87% in vergelijking met 77% vorig jaar. Waar 10% van de ouders vorig jaar zeer ontevreden was, is dat dit jaar 1%.

Figuur 23. Tevredenheid ouders met het plaatsingsaanbod (n=2.355)

De tevredenheid van ouders met de plaatsingsaanbod lijkt niet samen te hangen met het schooladvies (zie Bijlage 2), maar wel sterk met de plaats van de school op de voorkeurslijst. Uit Tabel 6 blijkt dat van de ouders van leerlingen die een plaatsingsaanbod hebben ontvangen op de school van eerste voorkeur, 93% tevreden is ten opzichte van 65% van de ouders van leerlingen die een plaatsingsaanbod hebben ontvangen van een school lager op de lijst.

Tabel 6. Tevredenheid met plaatsingsaanbod naar plek voorkeurslijst (n=2.355)

Plaatsingsaanbod op plek voorkeurslijst	% dat (zeer) tevreden is
Eerste voorkeur	93%
School lager dan eerste voorkeur	65%
Ongeplaatst (niet op de lijst - incl. heroverwegers)	35%
Totaal	87%

Dit beeld komt overeen met het beeld dat ontstaat uit onderstaande tabel, waarbij inzicht wordt gegeven in de antwoorden van ouders en kinderen op de vraag welke plaats op de voorkeurslijst nog acceptabel was geweest. Een plaatsingsaanbod binnen de top 3 is voor 62% van de ouders en 55% van de leerlingen acceptabel. Daarna neemt de acceptatie snel af. De percentages zijn vrijwel identiek aan vorig jaar, waarmee het beeld robuust lijkt te zijn.

Tabel 7. Oordeel plek voorkeurslijst ouders en leerlingen (n ouders=2.355, n leerlingen=1.980)

Plek op voorkeurslijst	% ouders dat dit acceptabel vindt	% leerlingen nog blij bij plaatsing
De eerste keuze	100%	100%
Een school in de Top 2	83%	79%
Een school in de Top 3	62%	55%
Een school in de Top 4	36%	33%
Een school in de Top 5	27%	22%
Een school in de Top 6	12%	10%
Een school in de Top 7	8%	6%
Een school in de Top 8	6%	4%
Een school in de Top 9	4%	3%
Een school in de Top 10	4%	3%
Alle scholen op de lijst	3%	2%

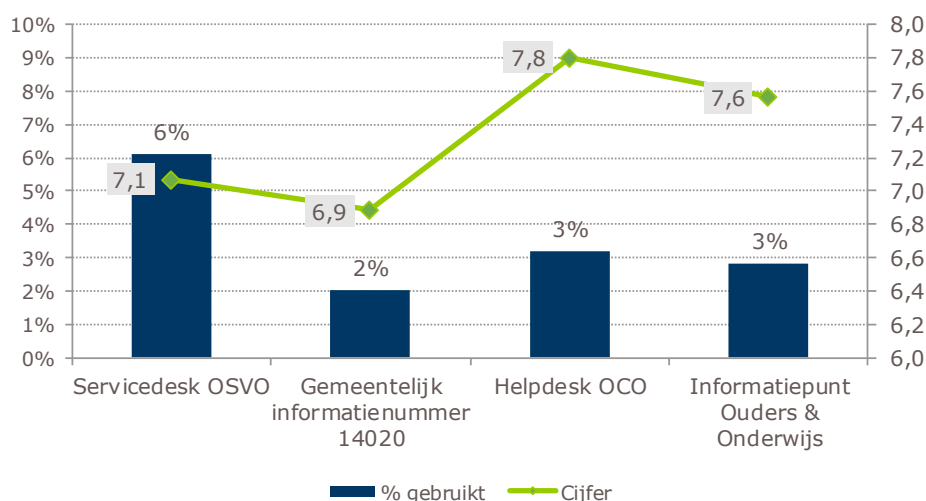
Tabel 21 en Tabel 22 in bijlage 2 geven inzicht in de antwoorden van ouders en kinderen uitgesplitst naar basisschooladvies. Het blijkt dat slechts 20% van de ouders van leerlingen

met een vmbo-b, vmbo-b/k of vmbo-k advies een school in de top 3 acceptabel vindt, in vergelijking met 80% van de ouders en leerlingen met een vwo-advies. Een mogelijke verklaring is dat ouders met een vmbo-advies, gezien de lengte van de lijst van vier scholen, een plek op 3 of 4 negatiever ervaren dan andere ouders (waarbij een plaatsingsaanbod binnen de top 3 in verhouding tot de langere lengte van de voorkeurslijst positiever is).

3.10 Oordeel vraagloketten

Tijdens het proces van loting en matching en ook na bekendmaking van het plaatsingsaanbod kunnen ouders bij diverse vraagloketten terecht. Een belangrijk aandachtspunt is de bekendheid van de loketten: 39% van de ouders geeft aan niet te weten waar ze terecht kunnen met vragen over de plaatsing.

11% van de ondervraagde ouders geeft aan één of meerdere vraagloketten te hebben gebruikt. Het meest vaak betreft dit de Servicedesk van OSVO (zie Figuur 24). Ook dit jaar beoordelen de ouders de verschillende vraagloketten ruim voldoende tot goed. Opvallend is wel dat in eerdere jaren het gemeentelijk informatienummer het meest hoge rapportcijfer kreeg (een 7,7) en nu het laagste rapportcijfer krijgt in vergelijking met de andere loketten (een 6,9).

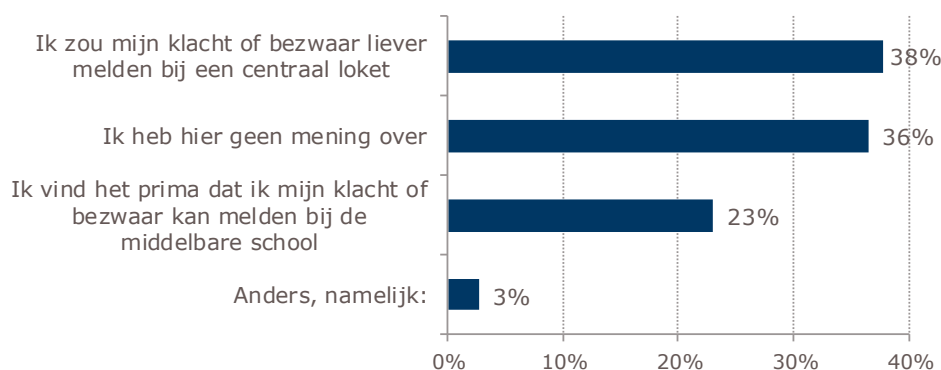
Figuur 24. Gebruik en oordeel vraagloketten (ouders $n=2.363$, n cijfer alleen gevraagd aan gebruikers)

In de gesprekken komt naar voren dat ouders door de helpdesk vriendelijk te woord worden gestaan, maar dat vragen niet altijd door de helpdesk kunnen worden beantwoord. In dat geval lijkt de helpdesk eerder een doorverwijsfunctie te hebben dan functie van een loket waar alle (ook specifieke vragen) kunnen worden beantwoord. Ook scholen geven aan dat specifieke vragen niet meteen en in sommige gevallen ook helemaal niet worden beantwoord door de helpdesk.

Klacht- en bezwaarprocedure

Een klacht of bezwaar over het (niet) plaatsen van een leerling wordt door de ouders ingediend bij de school van eerste voorkeur. Een klacht of bezwaar wordt afgehandeld door het betreffende schoolbestuur, waarbij er door OSVO secretariael juridische ondersteuning kan worden verzorgd. Aan ouders is gevraagd wat zij van deze procedure vinden (zie Figuur 25). Lang niet iedereen blijkt hier een mening over te hebben. De overige ouders zijn verdeeld: 23% vindt de huidige procedure prima, maar 38% zou juist graag een bezwaar of klacht

kunnen indienen bij een centraal loket. Een centraal loket maakt een onafhankelijke en vergelijkbare behandeling (zonder het belang van maatwerk uit het oog te verliezen) van alle klachten en bezwaren eenvoudiger.

Figuur 25. Mening ouders over klacht- en bezwaarprocedure (n=2.348)

In diverse interviews is de functie van een dergelijk centraal loket besproken. Dit loket zou zich moeten richten op klachten die 'overkoepelend' zijn en niet op de school van inschrijving betrekking hebben. Dit gaat bijvoorbeeld om klachten die betrekking hebben op elementen uit de Kernprocedure zelf. Nu moeten deze klachten bij de school van inschrijving worden gemeld terwijl de relatie tussen de school en de eigenaar van de klacht van administratieve aard is. Wanneer de klacht wel betrekking heeft op de school, kan gebruik worden gemaakt van bestaande procedures (klacht bij school aankaarten, wanneer men er niet uitkomt, bezwaar maken bij het schoolbestuur (indien van toepassing), eventueel escalatie via geschillencommissie of de onafhankelijke rechter.

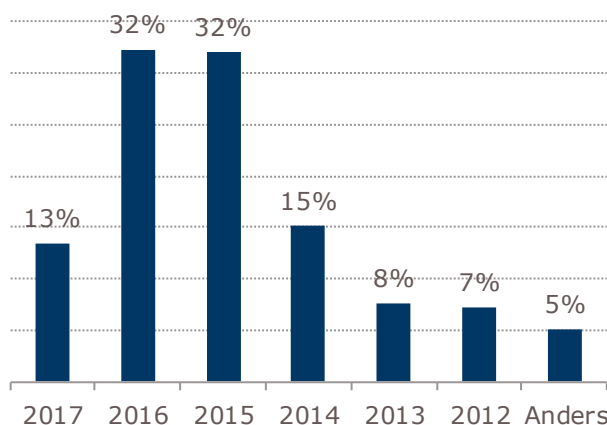
3.11 Oordeel van ouders ten opzichte van voorgaande jaren

Tabel 8 toont dat ruim een kwart van de bevroagde ouders van deelnemers aan de loting en matching in een eerder jaar heeft deelgenomen aan het proces van loting en matching.

Tabel 8. Aantal ouders dat in een eerder jaar met één of meerdere kinderen heeft deelgenomen aan de loting en matching (n=2.325)

	n	%
Ja	660	28%
Nee	1665	72%

Het grootste deel van de ouders heeft in 2016 of 2015 deelgenomen aan de loting. Figuur 26 geeft per jaar de deelname weer van ouders die dit jaar de vragenlijst hebben ingevuld.

Figuur 26. Jaartal waarin ouders hebben deelgenomen aan de loting en matching

Aan deze ouders is gevraagd hoe zij de huidige loting en matching beoordelen t.o.v. de vorige keer dat zij deelnamen. Ook in de interviews is hier naar gevraagd. Veel ouders geven aan dit een moeilijke vraag te vinden, aangezien hun mening ook bepaald wordt door de uitslag van de loting en matching. Veel ouders met een vergelijkbare lotingsuitslag, geven echter aan dat de communicatie- en informatievoorziening over de loting en matching is verbeterd door de jaren heen. De uitslag wordt beter geacht en de plaatsingsgarantie wordt gewaardeerd. De lengte van de voorkeurslijst blijft een punt van discussie.

Er zijn ook ouders die vinden dat er in essentie weinig is veranderd. Zij kunnen zich vinden in het principe van loten en matchen, maar zijn van mening dat het proces te "veeleisend" is en te complex. Het opstellen van een lange voorkeurslijst is daarbij het grootste pijnpunt.

Ook is er een groep ouders die tegen het systeem van loten en matchen is, ongeacht de vorm. Zij stellen dat de oorzaak van de mismatch aangepakt dient te worden en het schoolaanbod beter afgestemd moet worden op de vraag van ouders en leerlingen. Een ander kritiekpunt van deze ouders is het verdringingseffect van loting en matching (kinderen worden mogelijk verdrongen van hun school van eerste voorkeur door kinderen die de school op een lagere voorkeur hebben), evenals de beperkte transparantie t.a.v. aantal plekken en aanmeldingen per school (risico per school).

4 Conclusies en aanbevelingen

Op basis van de resultaten, zoals gepresenteerd in voorgaand hoofdstuk, vatten we in dit hoofdstuk de belangrijkste conclusies samen (paragraaf 4.1). Daarnaast presenteren we enkele aanbevelingen (paragraaf 4.2).

4.1 Conclusies

Voorlichting doel en opzet centrale loting en matching

1. Een groot deel van de ouders vindt de informatievoorziening over het *doel* van de centrale loting en matching goed (49%) tot zeer goed (9%). Toch blijft voor sommige ouders het 'waarom' van de centrale loting en matching moeilijk te begrijpen. Op basis van de open toelichting en ook de interviews, blijkt het vooral moeilijk te begrijpen dat er ook geloot moet worden op scholen waar er geen sprake is van een tekort aan plekken. Blijvend communiceren over het *doel* van de centrale loting en matching is dus van belang.
2. Naast het doel van de centrale loting en matching heeft een deel van de ouders ook vragen over de opzet en het verloop van de centrale loting en matching. Ouders pleiten daarbij voor eenvoudige en heldere uitleg en het gebruik van visualisaties. Ook richting kinderen kan visueel materiaal helpen om beter uit te leggen hoe de centrale loting en matching werkt. Het is daarbij van belang om een neutrale toon van communicatie te bewaken en deze feitelijk in te steken.
3. Van de ondervraagde ouders geeft 67% aan goed geïnformeerd te zijn over de centrale loting en matching door de basisschool en 58% geeft aan er ook goed terecht te kunnen voor eventuele vragen. Ongeveer een kwart van de ondervraagde ouders staat hier neutraal tegenover en ongeveer 10% oordeelt negatief.
4. Scholen geven aan goed geïnformeerd te zijn door BBO en/of OSVO. De bekendheid van scholen met de 'ins en outs' van de procedure neemt naar eigen zeggen toe. Het gebruik van de hardheidsclausule is echter een blijvend aandachtspunt; scholen blijven het lastig vinden om in te schatten wanneer ouders hiervan gebruik mogen maken.

Oriëntatie op het aanbod van scholen

5. De Amsterdamse Keuzegids wordt het meest vaak gebruikt door ouders en kinderen om zich te oriënteren op het aanbod van VO-scholen, gevolgd door de websites van de scholen en de individuele scholengidsen. Ook de open dagen worden door ouders en kinderen belangrijk gevonden in de oriëntatiefase.
6. Over het algemeen krijgen de verschillende informatiemiddelen een goede beoordeling van ouders. Wel heeft een deel van de ouders behoefte aan uitgebreidere informatie over het 'waarom' van de centrale loting en matching alsook het feitelijke verloop van de loting en matching (zie ook conclusie 1 en 2). Ook het bereiken van ouders met een taalachterstand blijft een belangrijk aandachtspunt.
7. De open dagen helpen om een goed beeld te krijgen van de sfeer van de school en helpen zo bij het selecteren van scholen. Wel worden de open dagen (te) druk gevonden (wat het gevolg is van het feit dat ouders en leerlingen relatief veel open dagen bezoeken i.v.m. de lengte van de voorkeurslijst). Het moeten opstellen van

een (lange) voorkeurslijst stimuleert ouders om meer open dagen te bezoeken dan zij anders gedaan zouden hebben.

8. Aan ouders die de open dagen te druk vonden, is gevraagd welke oplossingen zij zien. Ongeveer de helft van deze ouders is voor meer open dagen gedurende het jaar. Nu worden de open dagen voor leerlingen uit groep-8 doorgaans enkel in januari en februari georganiseerd. Dit komt omdat veel scholen wachten op de schooladviezen en ze idealiter dicht op 'het moment van keuze' zitten. Aparte dagen voor groep-7 leerlingen, zoals nu al gebeurt door een aantal scholen, wordt door 17% van de respondenten gezien als een waardevolle oplossing en 13% ziet iets in het kunnen inschrijven op vaste tijdssloten om te voorkomen dat iedereen op hetzelfde moment de open dag bezoekt. Idealiter zien ouders een combinatie van bovenstaande alternatieven. Bijvoorbeeld een scholenmarkt in *aanvulling* op het bezoeken van open dagen (in groep 7 en groep 8).

Opstellen voorkeurslijst

9. Vrijwel alle kinderen (93%) zijn zich ervan bewust dat de voorkeurslijst aan een minimum lengte moet voldoen voor de plaatsingsgarantie. Toch blijkt dat 21% van de ingediende lijsten niet aan de minimumlengte voldoet. Dat geldt voor alle kinderen ongeacht hun schooladvies (en dus de lengte van de voorkeurslijst).
10. De meeste leerlingen vonden het dit jaar "een beetje moeilijk" om de voorkeurslijst op te stellen. De eerste helft van de voorkeurslijst gaat meestal nog wel, maar daarna wordt het moeilijk gevonden om de overige scholen te selecteren en te prioriteren. Leerlingen met een havo, havo/vwo of vwo advies blijken het gemiddeld genomen iets moeilijker te vinden. Ouders oordelen wisselend over de moeilijkheid van het opstellen van de voorkeurslijst: in totaal geeft 47% van de ouders het aan makkelijk te vinden en 29% moeilijk (de overige ouders staan hier neutraal tegenover of hebben geen mening).
11. Ongeveer 2/3 van de ouders heeft een voorkeur voor een type school¹⁸. Een scholengemeenschap heeft voor sommige ouders de voorkeur boven een *brede* scholengemeenschap, vanwege de (vaak) beperktere schaal van de school. Andere ouders kiezen voor een brede scholengemeenschap vanwege de mogelijkheden om te kunnen opstromen. Op vmbo- en havoniveau lijkt er vrijwel geen behoefte aan categorale scholen. In tegenstelling tot ouders van kinderen met een vwo-advies. Zij hebben zowel behoefte aan categorale vwo-scholen (25%) als aan categorale gymnasia (29%). Kleinschaligheid van deze scholen is het belangrijkste argument.
12. Diverse respondenten zouden graag een gymnasium-advies zien of een minimale score op de eindtoets, waarmee er een strengere selectie aan de poort zou kunnen plaatsvinden en de druk op categorale gymnasia vermindert. Momenteel is dat advies, landelijk gezien, niet mogelijk.
13. De plaatsingsgarantie wordt door de meeste ouders alsook scholen een goede ontwikkeling gevonden. Het neemt een deel van de stress – het niet ontvangen van

¹⁸ Onder een brede scholengemeenschap onderscheiden we verschillende varianten: vmbo-b, vmbo-k, vmbo-tl, havo en vwo; vmbo-k, vmbo-tl, havo en vwo, vmbo-tl, havo en vwo (enkel atheneum of gymnasium). Onder een scholengemeenschap verstaan we scholen die veelal 2 richtingen aanbieden: vmbo-b en vmbo-k, vmbo-b, vmbo-k en vmbo-tl, vmbo-tl en havo, havo en vwo (enkel atheneum of ook gymnasium). Categorale scholen kunnen ingedeeld worden naar categorale vmbo-t, categoriaal havo, categoriaal vwo (atheneum en gymnasium) en categorale gymnasia.

een plaatsingsaanbod van een school – weg. Wel wordt opgemerkt dat de plaatsingsgarantie niets verandert aan het feit dat je nog steeds risico loopt dat je van een school laag op de voorkeurslijst een plaatsingsaanbod krijgt, waarbij geen sprake meer is van echte voorkeuren. Bij voorkeur zien deze ouders dan ook dat er een plaatsingsgarantie wordt afgegeven voor een kortere lijst dan nu het geval is.

Aanmelding en centrale loting en matching

14. Het merendeel van de ouders heeft de aanmeldprocedure als prettig ervaren. Het feit dat alle kinderen op hetzelfde moment zien van welke school zij een plaatsingsaanbod krijgen, wordt (zeer) prettig gevonden. Een deel van de ouders (12%) vindt het proces van loting en matching niet transparant. Dit heeft met name betrekking op vragen rondom het toekennen van de lotnummers en de daadwerkelijke loting (zie conclusie 2).

Afrondingsfase

15. Het beperkte tijdsplan wordt gezien als een belangrijk knelpunt: in minder dan een week moet de uitslag van de loting (emotioneel) worden verwerkt door de kinderen en moet een nieuwe voorkeurslijst worden aangeleverd.

Behandelfase

16. Het begeleiden van leerlingen met een extra zorgbehoefte blijft een belangrijk aandachtspunt. Er is zowel aan de kant van de leerlingen als aan de kant van VO-scholen behoefte aan betere communicatie over de zorgbehoefte enerzijds en ondersteuningsmogelijkheden anderzijds.
17. Het tijdsplan voor de beoordeling van dossiers biedt onvoldoende ruimte voor een deugdelijke screening van alle dossiers. Er bestaat een reëel risico dat leerlingen achteraf dienen te worden herplaatst. VO-scholen pleiten dan ook voor een ruimer tijdsplan en voor een oriëntatiefase waarin ouders al in een vroeg stadium met scholen in overleg kunnen gaan over de zorgvraag van hun kind. Tevens suggereren VO-scholen om ELK te benutten om PO-scholen bij te sturen als het gaat om de tijdige en complete aanlevering van dossiers.

Heroverwegingsfase

18. Het beschikbare aanbod en de timing van het proces voor leerlingen met een bijgesteld advies is een belangrijk aandachtspunt. Zeker in de interviews met ouders met kinderen met een bijgesteld advies, geven de ouders aan de loting en matching liever te laten plaatsvinden na de uitslag van de eindtoets, zodat leerlingen met een bijgesteld advies hierop hun voorkeurslijst kunnen aanpassen.

Reservelijsten

19. De aanpassing die dit jaar werd gedaan in de opbouw van de reservelijsten wordt door de meeste gesprekspartners gewaardeerd. In de gesprekken zijn ook andere varianten geopperd om de reservelijsten op te bouwen. Zo is bijvoorbeeld geopperd om enkel kinderen buiten hun top 5 (of top 3) in aanmerking te laten komen voor een plek op de reservelijst. Dit met het idee dat een plek binnen de top 5 acceptabel is en zo de plekken die vrij komen in te zetten voor “echte pechgevallen”. Ook is geopperd om de reservelijsten helemaal af te schaffen en de plekken die vrij komen te benutten om maatwerk te kunnen bieden aan “schrijnende gevallen”. Dit vereist volgens de respondenten wel centrale regie en een helder beoordelingskader.

Plaatsingsaanbod en vraagloketten

20. 87% van de ouders en leerlingen is tevreden met de school van plaatsing. Deze tevredenheid hangt (logischerwijs) sterk samen met de plaats van de school op de voorkeurslijst. Als een leerling een aanbod krijgt van een school buiten de top 5 neemt de tevredenheid van ouders sterk af. Een plaatsingsaanbod binnen de top 3 is voor de meerderheid van de ouders en leerlingen acceptabel. Opvallend daarbij is dat slechts 20% van de ouders waarvan het kind een vmbo-b, vmbo-b/k, vmbo-k advies heeft een school in de top 3 acceptabel vindt, in vergelijking met 80% van de ouders van leerlingen met een vwo-advies.
21. Een belangrijk aandachtspunt is de bekendheid van de loketten: 39% van de ouders geeft aan niet te weten waar ze terecht kunnen met vragen over de plaatsing. 11% van de ondervraagde ouders geeft aan één of meerdere vraagloketten te hebben gebruikt. Het meest vaak betreft dit de Servicedesk van OSVO. De ouders beoordelen de verschillende vraagloketten ruim voldoende tot goed.
22. 23% van de ouders vindt de huidige procedure voor het indienen van klachten en/of bezwaren prima, maar 38% zou juist graag een bezwaar of klacht kunnen indienen bij een centraal loket. Een centraal loket maakt een onafhankelijke en vergelijkbare behandeling (zonder het belang van maatwerk uit het oog te verliezen) van alle klachten en bezwaren eenvoudiger. In diverse interviews is de functie van een dergelijk centraal loket besproken. Dit loket zou zich moeten richten op klachten die 'overkoepelend' zijn en niet op de school van inschrijving betrekking hebben.

4.2 Aanbevelingen

Op basis van bovenstaande conclusies formuleren we in deze paragraaf een aantal aanbevelingen / overwegingen:

- *Blijf in de diverse informatiemiddelen aandacht besteden aan het doel van de centrale loting en matching alsook de opzet en werking van de procedure.* Naast dat er ieder jaar (deels) een nieuwe groep ouders en kinderen deelneemt aan de loting en matching, is het in algemene zin van belang om helder te communiceren over het 'waarom' van de centrale loting en matching alsook de opzet en werking hiervan. Maak waar mogelijk gebruik van visualisaties, bewaak de neutrale toon (meenemen van zowel positieve als negatieve ervaringen) en steek de informatievoorziening feitelijk in.
- *Blijf (extra) aandacht besteden aan de werking van de hardheidsclausule.* Zowel PO- als VO-scholen blijven het lastig vinden om in te schatten wanneer ouders gebruik mogen maken van de hardheidsclausule. Dit maakt het moeilijk voor PO-scholen om ouders daarover te adviseren en/of te begeleiden en voor VO-scholen maakt dit het moeilijk om in te schatten of zij een verzoek moeten honoreren of niet. Stel heldere richtlijnen op en communiceer deze naar de scholen.
- *Stimuleer scholen om te experimenteren met manieren om de drukte op de open dagen te verminderen.* De aparte open dagen voor groep-7 leerlingen worden gewaardeerd door een groot deel van de ouders. Het zou goed zijn als nog meer scholen deze mogelijkheid zouden bieden. Daarnaast kunnen andere opties, zoals het spreiden van open dagen in de tijd, door de scholen verkend worden. Ook een scholenmarkt en/of informatieavonden waarop meerdere scholen zich presenteren als voorbereiding op het bezoeken van open dagen is een mogelijke optie.
- *Bekijk of het mogelijk is om een plaatsingsgarantie af te geven met een kortere voorkeurslijst.* Met de plaatsingsgarantie is een belangrijk eerder pijnpunt, het niet kunnen

plaatsen van enkele leerlingen in de eerste ronde terwijl zij wel voldeden aan een lange voorkeurslijst, weggenomen. Dit verlicht de stress bij ouders en kinderen enigszins, maar het blijft stressvol voor kinderen dat zij laag op de voorkeurslijst terecht kunnen komen. Het dient aanbeveling om te kijken of de prognoses van het aantal leerlingen dat zal meedoen aan de centrale loting en matching de komende jaren, de verdeling van schooladviezen en het aanbod voldoende robuust zijn en gebruikt kunnen worden om een plaatsingsgarantie af te geven met een kortere voorkeurslijst. Communiceer helder of het bijplaatsen van stoeltjes (tijdens de proefmatching) enkel gebeurt om te voldoen aan de plaatsingsgarantie of om daarnaast de uitslag te optimaliseren (ook al is de plaatsingsgarantie al gerealiseerd).

- *Bekijk de mogelijkheden om (delen van) de aanmelding te digitaliseren.* Hoewel het merendeel van de ouders de aanmeldprocedure als prettig heeft ervaren, zou nader onderzocht kunnen worden hoe groot de wens van ouders is om de aanmeldprocedure te digitaliseren.
- *Overweeg om de afrondingsfase en de heroverwegingsfase samen te voegen.* Om kinderen die niet geplaatst zijn in de eerste ronde (en ook kinderen die toch opnieuw willen loten) meer tijd te geven zich te oriënteren op het aanbod, zou overwogen kunnen worden om dit proces samen te laten vallen met de heroverwegingsfase.
- *Doe nader onderzoek naar de behoefte aan categorale vwo-scholen en –gymnasia.* Nader onderzoek zou moeten uitwijzen in hoeverre een aanpassing van het aanbod van scholen leidt tot verkleining van de mismatch tussen vraag en aanbod en wat de voor- en nadelen zijn. Ook de aangedragen optie om een gymnasiumadvies in te stellen, zou nader verkend kunnen worden. Volgens de wet bestaat er geen verschil tussen vwo en gymnasium, maar er zou juridisch uitgezocht kunnen worden of er überhaupt een basis-school advies voor vwo+ kan worden toegevoegd in Amsterdam, en wat (negatieve en positieve) gevolgen hiervan zijn.
- *Zorg voor goede begeleiding van leerlingen met een extra zorgbehoefte.* Het is belangrijk dat VO-scholen helder communiceren welke ondersteuning zij (kunnen) bieden, zodat ouders en kinderen beter geïnformeerd een keuze kunnen maken voor scholen. Het zou goed zijn als ouders al in een vroeg stadium (voorafgaand aan het opstellen van de voorkeurslijst) met scholen in overleg kunnen gaan over de zorgvraag van hun kind. Er dient ook voor gewaakt dat de uitwisseling van leerling-informatie tussen het PO en VO goed verloopt.
- *Bespreek de mogelijkheden (en voorkeuren) om de reservelijsten op een andere manier op te bouwen en/of te benutten voor het herplaatsen van kinderen met een slechte uitslag.* Hoewel de huidige opbouw van reservelijsten al beter wordt gevonden dan voorheen, zijn er ook alternatieve scenario's geopperd door respondenten waarin bijvoorbeeld enkel de kinderen buiten de top 5 (of top 3) aanspraak kunnen maken op de reservelijsten. Een ander mogelijk scenario is het afschaffen van de reservelijsten en het benutten van de plekken die vrijkomen voor het handmatig plaatsen van leerlingen met een 'slechte uitslag'. Op basis van het huidige onderzoek is het onduidelijk wat de voorkeur geniet.
- *Bekijk de (juridische) haalbaarheid van het inrichten van een centraal loket voor de afhandeling van klachten én bezwaren omtrent de procedure.* Dit loket zou zich moeten richten op klachten die 'overkoepelend' zijn en niet op de school van inschrijving betrekking hebben. Een onafhankelijke en vergelijkbare beoordeling behandeling (zonder het belang van maatwerk uit het oog te verliezen) is daarbij van belang.

Bijlage 1. Respons enquête

De volgende tabel geeft de respons op de online vragenlijst weer ten aanzien van het totaal aantal deelnemers aan de Centrale Loting en Matching.

Tabel 9. Respons enquête naar doelgroep (2018) op basis van deelnemers loting (n=7.420).

Doelgroep	Respons vragenlijst	
	Absoluut	% van populatie
Ouders	2.325	31%
Leerlingen	1.980	27%
PO en VO	+/- 1.600	20%

Niet alle deelnemers aan de loting en matching hebben een uitnodiging van de online vragenlijst ontvangen. Van 421 deelnemers waren geen contactgegevens bekend. Daarnaast is een aantal van de 6.999 emailadressen die deelnemers bij aanvang heeft opgegeven niet (meer) in gebruik of foutief, waardoor de vragenlijst niet aan hen kon worden verstuurd. Desondanks is aan ruim 90% van de deelnemers de gelegenheid gegeven hun ervaringen met de centrale loting en matching kenbaar te maken. In totaal hebben 2.235 ouders en 1.980 leerlingen daarvan gebruik gemaakt.

De steekproef van ruim een kwart van de leerlingen en meer dan dertig procent van de ouders is voldoende groot om betrouwbare uitspraken te kunnen doen die voldoende representatief zijn voor de groep ouders die heeft deelgenomen aan de loting en matching

Representativiteit steekproef ouders en leerlingen

Tabel 10 geeft een overzicht van de verdeling van de leerlingen naar aanleiding van hun plaatsing. Leerlingen die buiten de top vijf zijn een aanbod ontvingen, zijn iets oververtegenwoordigd in onze steekproef, en leerlingen met een plaatsingsaanbod binnen de top vijf zijn juist iets ondervertegenwoordigd. Voor ouders met een gunstig plaatsingsaanbod lijkt deelname aan het tevredenheidsonderzoek minder relevant.

Het aantal leerlingen zonder plaatsingsaanbod in de steekproef ligt hoger dan dat in de populatie. Dit komt omdat heroverwegers in de steekproef zichzelf hebben ingedeeld in de categorie 'ongeplaatst' (niet geplaatst op school van voorkeur), terwijl zij in de cijfers van de populatie worden gecategoriseerd binnen de groep leerlingen die wel een plaatsingsaanbod hebben ontvangen.

Tabel 10. Plaatsingsaanbod van leerlingen die enquête hebben ingevuld versus plaatsingsaanbod totale populatie deelname loting en matching.

Plaatsingsaanbod op plek voorkeurslijst	Steekproef (deelnemers enquête)	Populatie (deelnemers loting en matching)
Eerste keuze	78,0%	87,1%
Top vijf	92,7%	99,0%
Buiten top vijf	2,9%	1,0%
Ongeplaatst*	0,7%	0,1%
Totaal	2.355	7.420

* Niet op de lijst, inclusief heroverwegers

Tabel 11 toont de spreiding van het aantal leerlingen per schooladvies. Meer dan de helft van de respondenten heeft betrekking op een leerling met een schooladvies havo of hoger.

Dit is in de populatie leerlingen die heeft deelgenomen aan de loting en matching ook het geval. De steekproef kent relatief weinig leerlingen met een VMBO-kader advies en VWMBO-TL advies als we dit vergelijken met het aandeel leerlingen met een VMBO-kaderadvies en VWMBO-TL advies in de populatie.

Tabel 11. Aantal leerlingen per basisschooladvies, steekproef ten aanzien van populatie deelnemers aan loting en matching.

Basisschooladvies	Steekproef (deelnemers enquête)		Populatie (deelnemers loting en matching)	
	n	%	n	%
Voortgezet Speciaal Onderwijs (VSO)	3	0%	0	0%
Praktijkonderwijs (PRO)	2	0%	0	0%
VMBO-Basis*	95	4%	481	6%
VMBO-Basis / Kader*	113	5%	313	4%
VMBO-Kader*	144	6%	705	10%
VMBO-Theoretisch (TL)*	220	9%	1.036	14%
VMBO-TL / HAVO	232	9%	626	8%
HAVO	383	15%	1.199	16%
HAVO / VWO	422	17%	977	13%
VWO	892	36%	2.083	28%
Totaal	2.506		7.420	

* Inclusief schooladvies met lwoo

PO en VO

OSVO heeft circa 1.600 eigenaren van accounts van Elektronisch Loket Kernprocedure (ELK) bevestigd over hun ervaringen met deze nieuwe online omgeving. Accounts worden beheerd door medewerkers van PO- en VO-scholen (medewerkers van de leerlingenadministratie, IB-ers, zorgcoördinatoren, leerkrachten, directieleden etc.). In deze vragenlijst waren eveneens vragen over de loting en matching van dit jaar opgenomen. De antwoorden op deze vragen zijn met ons gedeeld en vormden input voor dit tevredenheidsonderzoek. In totaal hebben 327 medewerkers deze vragen beantwoord.

Bijlage 2. Additionele uitsplitsingen

Deze bijlage toont een aantal additionele uitsplitsingen naar aanleiding van de vragenlijst aan ouders en leerlingen.

Bezoek van aantal open dagen

Tabel 12. Bezoek van aantal open dagen naar schooladvies (n= 2.431)

Aantal open dagen	VMBO-b	VMBO-b/k	VMBO-K	VMBO-tl	VMBO-B + lwoo	VMBO-K + lwoo	VMBO-b/k + lwoo
1	18%	13%	13%	7%	7%	7%	22%
2	15%	10%	13%	9%	15%	11%	13%
3	23%	17%	16%	12%	26%	22%	26%
4	18%	22%	24%	13%	11%	19%	9%
5	13%	13%	10%	10%	15%	19%	26%
6	5%	10%	7%	13%	11%	4%	4%
7	2%	5%	3%	5%	4%	7%	0%
8	0%	2%	2%	13%	0%	0%	0%
9	0%	0%	1%	3%	0%	0%	0%
10	2%	2%	3%	4%	0%	0%	0%
11	0%	0%	1%	1%	0%	0%	0%
12	2%	0%	0%	4%	0%	0%	0%
Meer dan 12	0%	0%	0%	2%	0%	4%	0%
Weet ik niet	2%	2%	2%	1%	0%	7%	0%
Geen	3%	2%	5%	3%	11%	0%	0%

Aantal open dagen	VMBO-tl + lwoo	VMBO-TL/HAVO	HAVO	HAVO / VWO	VWO	PRO	VSO
1	3%	8%	3%	2%	1%	33%	50%
2	6%	3%	6%	4%	2%	0%	50%
3	20%	12%	7%	7%	2%	0%	0%
4	3%	14%	8%	5%	3%	33%	0%
5	26%	12%	9%	6%	4%	0%	0%
6	23%	11%	7%	7%	4%	0%	0%
7	9%	5%	6%	5%	5%	0%	0%
8	3%	12%	7%	8%	7%	0%	0%
9	0%	2%	5%	4%	4%	0%	0%
10	3%	7%	7%	8%	8%	0%	0%
11	0%	2%	3%	1%	3%	0%	0%
12	3%	4%	9%	11%	10%	33%	0%
Meer dan 12	0%	7%	23%	29%	47%	0%	0%
Weet ik niet	0%	0%	0%	1%	0%	0%	0%
Geen	3%	2%	1%	1%	1%	0%	0%

Tabel 13. Bezoek van open dagen door ouders, 2018 versus 2017

Aantal open dagen	Ouders 2018	Ouders 2017
1 tot 3 open dagen	17%	18%
4 tot 6 open dagen	23%	22%
7 tot 9 open dagen	15%	17%
10 tot 12 open dagen	16%	19%
Meer dan 12	26%	21%
Weet ik niet meer	1%	1%
Geen	2%	1%
n	2431	1991

Stellingen opstellen voorkeurslijst – uitgesplitst naar uitslag plaatsing

De tabellen hieronder tonen de mening op een tweetal stellingen van de groep ouders waarvan het kind een plaatsingsaanbod heeft ontvangen van de school van eerste voorkeur (n=1.838) versus de groep ouders waarvan het kind geen plaatsingsaanbod heeft ontvangen van de school van eerste voorkeur (n=130).

Tabel 14. Stelling "Omdat mijn kind een voorkeurslijst moest invullen, hebben wij ook scholen bekeken die we anders niet bekeken zouden hebben en dat vonden we interessant." uitgesplitst naar uitslag plaatsingsaanbod (wel of niet eerste voorkeur)

Plaatsingsaanbod op plek voorkeurslijst	Zeereens	Eens	Neutraal	Oneens	Zeereens	N.v.t. / geen mening	n
Eerste voorkeur	8%	36%	22%	21%	6%	8%	1.838
Niet op school van eerste voorkeur	8%	35%	23%	20%	9%	3%	130

Tabel 15. Stelling "Ik zou liever een korte lijst opstellen en in geval van uitloting opnieuw open dagen bezoeken van scholen die dan nog plek hebben" uitgesplitst naar uitslag plaatsingsaanbod (wel of niet eerste voorkeur)

Plaatsingsaanbod op plek voorkeurslijst	Zeereens	Eens	Neutraal	Oneens	Zeereens	N.v.t. / geen mening	n
Eerste voorkeur	9%	28%	19%	25%	13%	6%	1.838
Niet op school van eerste voorkeur	9%	18%	19%	32%	18%	4%	130

Stellingen opstellen voorkeurslijst – uitgesplitst naar schooladvies

De tabellen hieronder tonen de mening op de stellingen uitgesplitst naar basisschooladvies.

Tabel 16. Stelling "Omdat mijn kind een voorkeurslijst moest invullen, hebben wij ook scholen bekeken die we anders niet bekeken zouden hebben en dat vonden we interessant." uitgesplitst naar schooladvies

Advies	Zeereens	Eens	Neutraal	Oneens	Zeereens	N.v.t. / geen mening
vmbo-b, vmbo-b/k, vmbo-k (+lwoo)	4%	31%	29%	18%	5%	12%
vmbo-t (+lwoo), vmbo-t/havo	6%	35%	22%	25%	4%	9%
Havo, havo/vwo	10%	35%	20%	22%	8%	4%
Vwo	9%	38%	23%	19%	8%	4%

Tabel 17. Stelling "Ik zou liever een korte lijst opstellen en in geval van uitloting opnieuw open dagen bezoeken van scholen die dan nog plek hebben" uitgesplitst naar schooladvies

Advies	Zeereens	Eens	Neutraal	Oneens	Zeereens	N.v.t. / geen mening
vmbo-b, vmbo-b/k, vmbo-k (+lwoo)	7%	30%	27%	18%	4%	14%
vmbo-t (+lwoo), vmbo-t/havo	9%	30%	22%	20%	9%	10%
Havo, havo/vwo	11%	28%	17%	27%	12%	4%
Vwo	7%	21%	15%	31%	22%	4%

Voorkeur type school naar basisschooladvies leerling

Dit jaar is ouders expliciet gevraagd of men een voorkeur heeft voor verschillende typen van (brede) scholengemeenschap en categorale scholen, daarbij rekening houdend met het advies dat hun kind heeft gekregen wat wil zeggen dat alleen de voor hun kind relevante scholen zijn voorgelegd als optie. De tabel hieronder geeft de voorkeur van ouder per basisschooladvies van hun kind weer. Wanneer een cel leeg is, betekent dit dat de optie niet is voorgelegd omdat de optie niet relevant is voor het basisschooladvies van het kind.

Tabel 18. Voorkeur type school naar basisschooladvies leerling.

Voorkeur type school	VMBO-Basis*	VMBO-Basis / Kader*	VMBO-Kader*	VMBO-TL*	VMBO-TL / HAVO	HAVO	HAVO / VWO	VWO
Categorale scholen								
Categoriaal gymnasium								29%
Categoriaal VWO (atheneum en gymnasium)							5%	25%
Categoriaal HAVO					1%	6%	1%	
Categoriaal VMBO-TL				5%	2%			
Scholengemeenschappen								
Scholengemeenschap HAVO en VWO (atheneum en gymnasium)						20%	35%	19%
Scholengemeenschap HAVO en VWO (atheneum)						17%	19%	6%
Scholengemeenschap VMBO-TL en HAVO				24%	16%	3%		
Scholengemeenschap VMBO-B, VMBO-K en VMBO-TL	27%	28%	19%	3%				
Scholengemeenschap VMBO-B en VMBO-K	12%	9%	4%					
Brede scholengemeenschappen								
Brede scholengemeenschap VMBO-TL, HAVO en VWO (atheneum en gymnasium)				22%	30%	20%	11%	4%
Brede scholengemeenschap VMBO-TL, HAVO en VWO (atheneum)				10%	13%	8%	4%	1%
Brede scholengemeenschap VMBO-K, VMBO-TL, HAVO en VWO (atheneum)		10%	24%	3%	3%	1%	1%	
Brede scholengemeenschap VMBO-B en VMBO-K, VMBO-TL, HAVO en VWO	22%	16%	13%	4%	4%	2%	1%	0%
Geen voorkeur / geen mening								
Geen voorkeur – het gaat om de school	26%	27%	30%	20%	22%	18%	15%	15%
Weet niet / geen mening	13%	11%	10%	10%	8%	6%	8%	1%
n	95	113	144	220	232	383	422	892

* inclusief Iwoo

Tevredenheid met plaatsingsaanbod naar schooladvies

Tabel 19. Tevredenheid naar schooladvies (leerlingen, n=1975).

Schooladvies	% leerlingen dat tevreden is	% leerlingen waarvan ouders tevreden zijn
vmbo-b, vmbo-b/k, vmbo-k (+lwoo)	86%	83%
vmbo-t (+lwoo), vmbo-t/havo	89%	90%
Havo, havo/vwo	89%	87%
vwo	86%	90%

Tabel 20. Tevredenheid naar schooladvies (ouders, n=2350).

Schooladvies	% dat (zeer) tevreden is
vmbo-b, vmbo-b/k, vmbo-k (met of zonder lwoo)	81%
vmbo-t (met of zonder lwoo), vmbo-t/havo	88%
havo, havo/vwo	87%
vwo	88%
Totaal	87%

Oordeel plek voorkeurslijst ouders uitgesplitst naar schooladvies

Tabel 21. Welke school op de voorkeurslijst was nog acceptabel geweest? % ouders dat dit acceptabel vindt uitgesplitst naar advies.

	Vmbo-b, vmbo-b/k, vmbo-k*	Vmbo-t, vmbo-t/havo	Havo, havo/vwo	Vwo
Alleen nr. 1	100%	100%	100%	100%
Een school uit mijn Top 2	58%	72%	86%	93%
Een school uit mijn Top 3	22%	40%	65%	84%
Een school uit mijn Top 4	11%	14%	36%	57%
Een school uit mijn Top 5	8%	9%	24%	45%
Een school uit mijn Top 6	6%	6%	10%	18%
Een school uit mijn Top 7	6%	4%	6%	11%
Een school uit mijn Top 8	5%	4%	4%	8%
Een school uit mijn Top 9	5%	4%	3%	5%
Een school uit mijn Top 10	5%	4%	3%	5%
Alle scholen op de lijst	5%	3%	3%	3%
n	322	408	754	866

*inclusief lwoo

Oordeel plek voorkeurslijst leerlingen uitgesplitst naar schooladvies

Tabel 22. Met welke scholen op jouw voorkeurslijst was je nog blij geweest? % leerlingen dat nog blij was geweest uitgesplitst naar advies.

	Vmbo-b, vmbo-b/k, vmbo-k*	Vmbo-t, vmbo-t/havo	Havo, havo/vwo	Vwo
Alleen nr. 1	100%	100%	100%	100%
Een school uit mijn Top 2	51%	69%	84%	91%
Een school uit mijn Top 3	18%	33%	59%	78%
Een school uit mijn Top 4	9%	12%	34%	53%
Een school uit mijn Top 5	5%	6%	21%	39%
Een school uit mijn Top 6	5%	4%	8%	17%
Een school uit mijn Top 7	5%	2%	5%	10%
Een school uit mijn Top 8	4%	2%	4%	6%
Een school uit mijn Top 9	4%	2%	3%	4%
Een school uit mijn Top 10	3%	2%	3%	3%
Alle scholen op de lijst	3%	2%	3%	2%
n	286	351	638	700

*inclusief lwoo

Bijlage 3. Interviewrespondenten

Naam	Toelichting
Natascha Lubberding	Petitiegroep Matching 2.0
Menno van de Koppel,	Onderwijsconsument,
Patricia van Uchelen	Stichting Vrije Schoolkeuze Amsterdam
Anne Martien van der Does	Kinderombudsman Gemeente Amsterdam
Betrokkenen vanuit PO en VO	
Herbert de Bruijne	Stichting Openbaar Onderwijs Aan de Amstel / Breed bestuurlijk Overleg Amsterdam
Daniëlle Bongaardt en Edmé Fraser	MGR Bekkers (PO)
Els Bridie	Esprit Scholen (PO/VO)
Fuat Akkaya	College de Meer (VO)
Gaby Groen	Fons Vitae Lyceum (VO)
Wendy Krol	IVKO (VO)
Machteld Kruidenier	Open Scholengemeenschap Bijlmer (VO)
Jan van Muilekom en Ingrid Tierie	Vossius Gymnasium (VO)
Alle van Steenis	Montessori Scholengemeenschap Amsterdam (VO)
Ouders	
Karen Althoff	Ouder leerling overstap 2018
Erkan Bouma	Ouder leerling overstap 2018
Annemieke Blok	Ouder leerling overstap 2018
Hido de Gorter	Ouder leerling overstap 2018
Marije van der Ende,	Ouder leerling overstap 2018
Ilona Tjon	Ouder leerling overstap 2018

Daarnaast hebben wij vijf leerlingen gesproken van de Mgr. Bekkersschool.

Contact:

Dialogic
Hooghiemstraplein 33-36
3514 AX Utrecht
Tel. +31 (0)30 215 05 80
Fax +31 (0)30 215 05 95
www.dialogic.nl

